

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2011. gada 13. jūlijā*

Lieta T-151/07

Kone Oyj, Helsinki (Somija),

Kone GmbH, Hannovere (Vācija),

Kone BV, Forburga [*Voorburg*] (Nīderlande),

ko pārstāv *T. Vinje*, *solicitor*, *D. Paemen*, *J. Schindler*, *B. Nijs*, *A. Tomtsis*, advokāti,
J. Flynn, *QC*, un *D. Scannell*, *barrister*,

prasītāji,

* Tiesvedības valoda — angļu.

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *É. Gippini Fournier* un *R. Sauer*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2007. gada 21. februāra Lēmumu C(2007) 512, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu (Lieta COMP/E-1/38.823 — Lifti un eskalatori) vai, pakārtoti, samazināt prasītājiem piemērotos naudas sodus.

VISPĀRĒJĀ TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja *M. E. Martinsa Ribeiru* [*M. E. Martins Ribeiro*] (referente), tiesneši *N. Vāls* [*N. Wahl*] un *A. Dītrihs* [*A. Dittrich*],

sekretāre *K. Andova* [*K. Andová*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 16. oktobra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Šī lieta ir par prasību atcelt Komisijas 2007. gada 21. februāra Lēmumu C(2007) 512, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu (Lieta COMP/E-1/38.823 — Lifti un eskalatori) (turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”), kura kopsavilkums ir publicēts 2008. gada 26. marta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 75, 19. lpp.), vai, pakārtoti, samazināt prasītājiem piemēroto naudas sodu apmēru.

- 2 Apstrīdētajā lēmumā Eiropas Kopienu Komisija ir uzskatījusi, ka turpmāk minētās sabiedrības ir pārkāpušas EKL 81. pantu:
  - *Kone Belgium SA, Kone GmbH* (turpmāk tekstā — “Vācijas Kone”), *Kone Luxembourg Sàrl, Kone BV Liften en Roltrappen* (turpmāk tekstā — “Nīderlandes Kone”) un *Kone Oyj* (turpmāk tekstā — “KC”) (turpmāk tekstā kopā vai atsevišķi sauktas “Kone”);

  - *Otis SA, Otis GmbH & Co. OHG* (turpmāk tekstā — “Vācijas Otis”), *General Technic-Otis Sàrl, General Technic Sàrl, Otis BV* (turpmāk tekstā — “Nīderlandes Otis”), *Otis Elevator Company* (turpmāk tekstā — “OEC”) un *United Technologies Corporation* (turpmāk tekstā — “UTC”) (turpmāk tekstā kopā vai atsevišķi sauktas “Otis”);

  - *Schindler SA, Schindler Deutschland Holding GmbH* (turpmāk tekstā — “Vācijas Schindler”), *Schindler Sàrl, Schindler Liften BV* (turpmāk tekstā — “Nīderlandes Schindler”) un *Schindler Holding Ltd* (turpmāk tekstā — “Schindler Holding”) (turpmāk tekstā kopā vai atsevišķi sauktas “Schindler”);

- *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs NV*, *ThyssenKrupp Aufzüge GmbH* (turpmāk tekstā — “TKA”), *ThyssenKrupp Fahrtreppen GmbH* (turpmāk tekstā — “TKF”), *ThyssenKrupp Elevator AG* (turpmāk tekstā — “TKE”), *ThyssenKrupp AG* (turpmāk tekstā — “TKAG”), *ThyssenKrupp Ascenseurs Luxembourg Sàrl* un *ThyssenKrupp Liften BV* (turpmāk tekstā — “TKL”) (turpmāk tekstā kopā vai atsevišķi sauktas — “*ThyssenKrupp*”); un

  - *Mitsubishi Elevator Europe BV* (turpmāk tekstā — “MEE”).
- 3 *KC* — viens no prasītājiem šajā lietā — ir globāls apkopes un mehānisko konstrukciju uzņēmums, kas bāzēts Somijā, kurš pārdod, ražo, ierīko un modernizē liftus, eskalatorus, kā arī ēku automātiskās durvis. *KC* savu darbību eskalatoru un liftu nozarē veic ar valstu meitassabiedrību starpniecību. Tās, konkrēti, ir Vācijā — Vācijas *Kone* un Nīderlandē — Nīderlandes *Kone* (apstrīdētā lēmuma 15., 18. un 20. apsvērumus).

Administratīvais process

Komisijas izmeklēšana

- 4 2003. gada vasarā Komisijai tika nosūtīta informācija par to, ka, iespējams, pastāv aizliegta vienošanās starp četriem vadošajiem Eiropas liftu un eskalatoru ražotājiem, kuri veic komercdarbību Savienībā, proti, *Kone*, *Otis*, *Schindler* un *ThyssenKrupp* (apstrīdētā lēmuma 3. un 91. apsvērumus).

Vācija

- 5 No 2004. gada 28. janvāra, kā arī 2004. gada martā Komisija saskaņā ar 14. panta 3. punktu Padomes 1962. gada 6. februāra Regulā Nr. 17[:] Pirmajā regulā par [EKL 81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), konkrēti, veica pārbaudes *Otis* un *ThyssenKrupp* meitassabiedrību Vācijā telpās (apstrīdētā lēmuma 104. un 106. apsvērumš).

- 6 2004. gada 12. un 18. februārī *Kone* savu 2004. gada 2. februāra pieteikumu atbilstoši Komisijas paziņojumam par atbrīvojumu no sodanaudas un sodanaudas samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.) (turpmāk tekstā — “2002. gada paziņojums par sadarbību”) attiecībā uz Beļģiju papildināja ar ziņām attiecībā uz Vāciju. Arī *Otis* no 2004. gada marta līdz 2005. gada februārim savu pieteikumu attiecībā uz Beļģiju papildināja ar ziņām attiecībā uz Vāciju. *Schindler* 2004. gada 25. novembrī iesniedza pieteikumu atbilstoši minētajam paziņojumam, kurā bija ietverta informācija attiecībā uz Vāciju, kas tika papildināts no 2004. gada decembra līdz 2005. gada februārim. Visbeidzot, 2005. gada decembrī *ThyssenKrupp*, tāpat saskaņā ar šo paziņojumu, nosūtīja Komisijai pieteikumu attiecībā uz Vāciju (apstrīdētā lēmuma 105., 107., 112. un 114. apsvērumš).

- 7 No 2004. gada septembra līdz novembrim Komisija arī nosūtīja informācijas pieprasījumus saskaņā ar 18. pantu Padomes 2002. gada 16. decembra Regulā (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), uzņēmumiem, kuri bija piedalījušies pārkāpumā Vācijā, vairākiem klientiem šajā dalībvalstī un apvienībām *VDMA*, *VFA* un *VMA* (apstrīdētā lēmuma 110., 111. un 113. apsvērumš).

Nīderlande

- 8 2004. gada martā *Otis* iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Nīderlandi, kas vēlāk tika papildināts. 2004. gada aprīlī pieteikumu atbilstoši šim paziņojumam iesniedza *ThyssenKrupp*; arī tas vēlāk tika vairākkārt papildināts. Visbeidzot, 2004. gada 19. jūlijā *Kone* savu 2004. gada 2. februāra pieteikumu attiecībā uz Beļģiju papildināja ar informāciju attiecībā uz Nīderlandi (apstrīdētā lēmuma 127., 129. un 130. apsvērumš).
- 9 2004. gada 27. jūlijā *Otis* tika piešķirts nosacīts atbrīvojums saskaņā ar minētā paziņojuma 8. punkta a) apakšpunktu (apstrīdētā lēmuma 131. apsvērumš).
- 10 No 2004. gada 28. aprīļa Komisija saskaņā ar Regulas Nr. 17 14. panta 3. punktu, konkrēti, veica pārbaudes *Kone*, *Schindler*, *ThyssenKrupp* un *MEE* meitassabiedrību Nīderlandē telpās, kā arī apvienības *Boschduin* telpās (apstrīdētā lēmuma 128. apsvērumš).
- 11 2004. gada septembrī Komisija nosūtīja informācijas pieprasījumus saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 18. pantu uzņēmumiem, kuri bija piedalījušies pārkāpumā Nīderlandē, vairākiem klientiem šajā dalībvalstī un apvienībām *VLR* un *Boschduin* (apstrīdētā lēmuma 133. un 134. apsvērumš).

Paziņojums par iebildumiem

- 12 2005. gada 7. oktobrī Komisija pieņēma paziņojumu par iebildumiem, kas bija adresēts šī sprieduma 2. punktā minētajām sabiedrībām. Visi paziņojuma par iebildumiem adresāti nosūtīja rakstveida apsvērumus, atbildot uz Komisijas izvirzītajiem iebildumiem (apstrīdētā lēmuma 135. un 137. apsvērumš).

- 13 Mutiska uzklausišana nenotika, jo neviens no paziņojuma par iebildumiem adresātiem to nebija lūdzis (apstrīdētā lēmuma 138. apsvērumš).

Apstrīdētais lēmums

- 14 2007. gada 21. februārī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kurā konstatēja, ka sabiedrības, kam tas adresēts, ir piedalījušās četros vienotos, saliktos un turpinātos EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumos četrās dalībvalstīs, savstarpēji sadalot tirgus, noslēdzot nolīgumus vai saskaņoti darbojoties attiecībā uz konkursu piešķiršanu un līgumu piešķiršanu saistībā ar liftu un eskalatoru pārdošanu, ierīkošanu, apkopi un modernizāciju (apstrīdētā lēmuma 2. apsvērumš).
- 15 Attiecībā uz apstrīdētā lēmuma adresātiem Komisija uzskatīja, ka līdzās attiecīgo uzņēmumu meitassabiedrībām Beļģijā, Vācijā, Luksemburgā un Nīderlandē pie solidāras atbildības par attiecīgo meitassabiedrību izdarītajiem EKL 81. panta pārkāpumiem ir jāsauc minēto meitassabiedrību mātesabiedrības tāpēc, ka šīs mātesabiedrības ir varējušas īstenot izšķirošu ietekmi uz meitassabiedrību komercdarbības politiku pārkāpuma laikā, un tāpēc, ka var prezumēt, ka tās šo varu ir izmantojušas (apstrīdētā lēmuma 608., 615., 622., 627. un 634.–641. apsvērumš). *MEE* mātesabiedrības nav sauktas pie solidāras atbildības par to meitassabiedrības rīcību tāpēc, ka nebija iespējams pierādīt, ka tās būtu īstenojušas izšķirošu ietekmi uz meitassabiedrības rīcību (apstrīdētā lēmuma 643. apsvērumš).
- 16 Lai aprēķinātu naudas sodu apmēru, Komisija apstrīdētajā lēmumā piemēroja metodiku, kura izklāstīta Pamatnostādnēs sodanaudas noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un [EOTKL] 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.;

turpmāk tekstā — “1998. gada pamatnostādnes”). Tā arī pārbaudīja, vai un kādā mērā attiecīgie uzņēmumi atbilst 2002. gada paziņojumā par sadarbību izvirzītajām prasībām.

- 17 Komisija kvalificēja pārkāpumus kā “sevišķi smagus”, ņemot vērā to raksturu un faktu, ka katrs pārkāpums attiecās uz visu dalībvalsts (Beļģijas, Vācijas, Luksemburgas vai Nīderlandes) teritoriju, lai gan pārkāpumu reālo ietekmes apjomu nevarēja noteikt (apstrīdētā lēmuma 671. apsvēruma).
- 18 Lai ņemtu vērā attiecīgo uzņēmumu faktisko ekonomisko spēju nodarīt būtisku kaitējumu konkurencei, Komisija attiecībā uz katru valsti iedalīja uzņēmumus vairākās kategorijās pēc apgrozījuma, kas gūts liftu un/vai eskalatoru tirgū, tostarp — attiecīgā gadījumā — sniedzot apkopes un modernizācijas pakalpojumus (apstrīdētā lēmuma 672. un 673. apsvēruma).
- 19 Saistībā ar aizliegtu vienošanos Vācijā *Kone*, *Otis* un *ThyssenKrupp* tika iekļauti pirmajā kategorijā ar naudas soda sākumsummu EUR 70 000 000 apmērā. *Schindler* tika iekļauts otrajā kategorijā ar naudas soda sākumsummu EUR 17 000 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma 676.–679. apsvēruma). Naudas soda, kas jāpiemēro *Otis*, sākumsummai tika piemērots reizināšanas koeficients 1,7 un *ThyssenKrupp* piemērojamā naudas soda sākumsummai tika piemērots reizināšanas koeficients 2, lai ņemtu vērā [šo uzņēmumu] lielumu un visus resursus; tādējādi tiem piemērojamo naudas sodu sākumsummas tika noteiktas, attiecīgi, EUR 119 000 000 un EUR 140 000 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma 690. un 691. apsvēruma). Tā kā *Kone*, *Otis* un *ThyssenKrupp* izdarītais pārkāpums bija ildzis astoņus gadus un četrus mēnešus (no 1995. gada 1. augusta līdz 2003. gada 5. decembrim), Komisija naudas soda sākumsummu šiem uzņēmumiem palielināja par 80%. Tā kā *Schindler* izdarītais pārkāpums bija ildzis piecus gadus un četrus mēnešus (no 1995. gada 1. augusta līdz 2000. gada 6. decembrim), Komisija naudas soda sākumsummu šim uzņēmumam palielināja par 50%. Tādējādi

naudas soda pamatsumma tika noteikta EUR 126 000 000 apmērā attiecībā uz *Kone*, EUR 214 200 000 apmērā attiecībā uz *Otis*, EUR 25 500 000 apmērā attiecībā uz *Schindler* un EUR 252 000 000 apmērā attiecībā uz *ThyssenKrupp* (apstrīdētā lēmuma 693. un 696. apsvērumš). Komisija atzina, ka *ThyssenKrupp* ir uzskatāms par pārkāpuma atkārtotu izdarītāju, un šī atbildību pastipriņošā apstākļa dēļ palielināja tā naudas soda apmēru par 50% (apstrīdētā lēmuma 697.–707. apsvērumš). Par labu attiecīgajiem uzņēmumiem netika apstiprināts neviens atbildību mīkstinošs apstāklis (apstrīdētā lēmuma 727.–729., 735., 736., 742.–744., 749., 750. un 753.–755. apsvērumš). *Kone* tika piemērots, pirmkārt, maksimālais naudas soda apmēra samazinājums par 50%, kas paredzēts 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā, un, otrkārt, naudas soda apmēra samazinājums par 1% par faktu neapstrīdēšanu. *Otis* tika piemērots, pirmkārt, naudas soda apmēra samazinājums par 25% kategorijā, kas paredzēta minētā paziņojuma 23. punkta b) apakšpunkta pirmās daļas otrajā ievilkumā, un, otrkārt, naudas soda apmēra samazinājums par 1% par faktu neapstrīdēšanu. *Schindler* tika piemērots, pirmkārt, naudas soda apmēra samazinājums par 15% kategorijā, kas paredzēta šī paziņojuma 23. punkta b) apakšpunkta pirmās daļas trešajā ievilkumā, un, otrkārt, naudas soda apmēra samazinājums par 1% par faktu neapstrīdēšanu. *ThyssenKrupp* tika piemērots naudas soda apmēra samazinājums par 1% par faktu neapstrīdēšanu (apstrīdētā lēmuma 778.–813. apsvērumš).

- 20 Saistībā ar aizliegto vienošanos Nīderlandē *Kone* tika iekļauts pirmajā kategorijā ar naudas soda sākumsummu EUR 55 000 000 apmērā. *Otis* tika iekļauts otrajā kategorijā ar naudas soda sākumsummu EUR 41 000 000 apmērā. *Schindler* tika iekļauts trešajā kategorijā ar naudas soda sākumsummu EUR 24 500 000 apmērā. *ThyssenKrupp* un *MEE* tika iekļauti ceturtajā kategorijā ar naudas soda sākumsummu EUR 8 500 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma 684. un 685. apsvērumš). Naudas soda, kas jāpiemēro *Otis*, sākumsummai tika piemērots reizināšanas koeficients 1,7 un *ThyssenKrupp* piemērojāmā naudas soda sākumsummai tika piemērots reizināšanas koeficients 2, lai ņemtu vērā [šo uzņēmumu] lielumu un visus resursus; tādējādi tiem piemērojamo naudas sodu sākumsummas tika noteiktas, attiecīgi, EUR 69 700 000 un EUR 17 000 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma 690. un 691. apsvērumš). Tā kā *Otis* un *ThyssenKrupp*

izdarītais pārkāpums bija ildzis piecus gadus un desmit mēnešus (no 1998. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 5. martam), Komisija naudas soda sākumsummu šiem uzņēmumiem palielināja par 55 %. Tā kā *Kone* un *Schindler* izdarītais pārkāpums bija ildzis četrus gadus un deviņus mēnešus (no 1999. gada 1. jūnija līdz 2004. gada 5. martam), Komisija naudas soda sākumsummu šiem uzņēmumiem palielināja par 45 %. Tā kā *MEE* izdarītais pārkāpums bija ildzis četrus gadus un vienu mēnesi (no 2000. gada 11. janvāra līdz 2004. gada 5. martam), Komisija naudas soda sākumsummu šim uzņēmumam palielināja par 40 %. Tādējādi naudas soda pamatsumma tika noteikta EUR 79 750 000 apmērā attiecībā uz *Kone*, EUR 108 035 000 apmērā attiecībā uz *Otis*, EUR 35 525 000 apmērā attiecībā uz *Schindler*, EUR 26 350 000 apmērā attiecībā uz *ThyssenKrupp* un EUR 11 900 000 apmērā attiecībā uz *MEE* (apstrīdētā lēmuma 695. un 696. apsvērumi). Komisija atzina, ka *ThyssenKrupp* ir uzskatāms par pārkāpuma atkārtotu izdarītāju, un šī atbildību pastiprinošā apstākļa dēļ palielināja tā naudas soda apmēru par 50 % (apstrīdētā lēmuma 697., 698. un 715.–720. apsvērumi). Par labu attiecīgajiem uzņēmumiem netika apstiprināts neviens atbildību mīkstinošs apstāklis (apstrīdētā lēmuma 724.–726., 731., 732., 737., 739.–741., 745.–748. un 751.–755. apsvērumi). Saskaņā ar 2002. gada paziņojumu par sadarbību *Otis* tika piemērots pilnīgs atbrīvojums no naudas sodiem. *ThyssenKrupp* tika piemērots, pirmkārt, naudas soda apmēra samazinājums par 40 % kategorijā, kas paredzēta minētā paziņojuma 23. punkta b) apakšpunkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā, un, otrkārt, naudas soda apmēra samazinājums par 1 % par faktu neapstrīdēšanu. *Schindler* un *MEE* tika piemērots naudas soda apmēra samazinājums par 1 % par faktu neapstrīdēšanu (apstrīdētā lēmuma 836.–855. apsvērumi).

21 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir izteikta šādā redakcijā:

“1. pants

[..]

2. Attiecībā uz Vācijas turpmāk uzskaitītie uzņēmumi ir pārkāpuši [EKL] 81. pantu, norādītajos laika posmos regulāri un kolektīvi vienojoties ar valsts mēroga nolīgumiem un saskaņotām darbībām attiecībā uz liftu un eskalatoru pārdošanu, lai savstarpēji sadalītu tirgus, savstarpēji sadalītu valsts un privātos konkursus un citus līgumus atbilstoši daļām, par kādām iepriekš notikusi vienošanās attiecībā uz pārdošanu un ierīkošanu:

- *Kone*: [KC] un [Vācijas *Kone*]: no 1995. gada 1. augusta līdz 2003. gada 5. decembrim;
- *Otis*: [UTC], [OEC] un [Vācijas *Otis*]: no 1995. gada 1. augusta līdz 2003. gada 5. decembrim;
- *Schindler*: *Schindler Holding* [..] un [Vācijas *Schindler*]: no 1995. gada 1. augusta līdz 2000. gada 6. decembrim; un
- *ThyssenKrupp*: [TKAG], [TKE], [TKA] un [TKF]: no 1995. gada 1. augusta līdz 2003. gada 5. decembrim.

[..]

4. Attiecībā uz Nīderlandi turpmāk uzskaitītie uzņēmumi ir pārkāpuši [EKL] 81. pantu, norādītajos laika posmos regulāri un kolektīvi vienojoties ar valsts mēroga nolīgumiem un saskaņotām darbībām attiecībā uz liftu un eskalatoru pārdošanu, lai savstarpēji sadalītu tirgus, savstarpēji sadalītu valsts un privātos konkursus un citus līgumus atbilstoši daļām, par kādām iepriekš notikusi vienošanās attiecībā uz pārdošanu un ierīkošanu, un lai nekonkurētu attiecībā uz līgumiem par apkopi un modernizāciju:

- *Kone*: [KC] un [Nīderlandes *Kone*]: no 1999. gada 1. jūnija līdz 2004. gada 5. martam;

- *Otis*: [UTC], [OEC] un [Nīderlandes *Otis*]: no 1998. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 5. martam;
- *Schindler*: *Schindler Holding* [..] un [Nīderlandes *Schindler*]: no 1999. gada 1. jūnija līdz 2004. gada 5. martam;
- *ThyssenKrupp*: [TKAG] un [TKL]: no 1998. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 5. martam; un
- [MEE]: no 2000. gada 11. janvāra līdz 2004. gada 5. martam.

2. pants

[..]

2. Par pārkāpumiem Vācijā, kas norādīti 1. panta 2. punktā, tiek piemēroti šādi naudas sodi:

- *Kone*: [KC] un [Vācijas *Kone*], solidāri: EUR 62 370 000;
- *Otis*: [UTC], [OEC] un [Vācijas *Otis*], solidāri: EUR 159 043 500;
- *Schindler*: *Schindler Holding* [..] un [Vācijas *Schindler*], solidāri: EUR 21 458 250; un
- *ThyssenKrupp*: [TKAG], [TKE], [TKA] un [TKF], solidāri: EUR 374 220 000.

[..]

4. Par pārkāpumiem Nīderlandē, kas norādīti 1. panta 4. punktā, tiek piemēroti šādi naudas sodi:

- *Kone*: [KC] un [Nīderlandes *Kone*], solidāri: EUR 79 750 000;

- *Otis*: [UTC], [OEC] un [Nīderlandes *Otis*], solidāri: EUR 0;

- *Schindler*: *Schindler Holding* [..] un [Nīderlandes *Schindler*], solidāri: EUR 35 169 750;

- *ThyssenKrupp*: [TKAG] un [TKL], solidāri: EUR 23 477 850; un

- [MEE]: EUR 1 841 400.

[..]”

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

²² Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2007. gada 8. maijā, prasītāji — KC, Vācijas *Kone* un Nīderlandes *Kone* — cēla šo prasību.

- 23 Pēc tiesneša referenta ziņojuma uzklaušīšanas Vispārējā tiesa (astotā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu un, veicot tās reglamenta 64. pantā paredzētos procesa organizatoriskos pasākumus, rakstveidā uzdeva prasītājiem jautājumu un lūdza lietas dalībniekus iesniegt dokumentus. Prasītāji noteiktajā termiņā neatbildēja uz Vispārējās tiesas jautājumu. Tomēr tie uz šo jautājumu atbildēja 2009. gada 10. septembra vēstulē. Minētajā vēstulē un 2009. gada 28. septembra vēstulē prasītāji ir uzsvēruši atsevišķu datu konfidencialo raksturu un ir lūguši neminēt šos datus Vispārējās tiesas publikācijās. Uz lūgumu iesniegt dokumentus lietas dalībnieki atbildēja noteiktajā termiņā.
- 24 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem tika uzklaušītas 2009. gada 16. oktobra tiesas sēdē.
- 25 Ar 2009. gada 14. oktobra rīkojumu Vispārējā tiesa saskaņā ar Reglamenta 65. panta b) punktu, 66. panta 1. punktu un 67. panta 3. punkta otro daļu uzdeva Komisijai iesniegt dokumentus, par kuriem Komisija bija norādījusi, ka tie ir konfidenciali. Komisija veica šīs darbības noteiktajā termiņā. Tā kā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka minētie dokumenti nav nepieciešami lietas atrisināšanai, šie dokumenti Komisijai tika atdoti, nepaziņojot tos prasītājiem, un mutvārdu process tika pabeigts.
- 26 Prasītāju prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdētā lēmuma 2. panta 2. punktu tiktāl, ciktāl tajā ir piemērots naudas sods *KC* un Vācijas *Kone*, un nepiemērot naudas sodu vai noteikt naudas sodu mazākā apmērā, nekā noteikts apstrīdētajā lēmumā;

- atcelt apstrīdētā lēmuma 2. panta 4. punktu tiktāl, ciktāl tajā ir piemērots naudas sods *KC* un Nīderlandes *Kone*, un noteikt naudas sodu mazākā apmērā, nekā noteikts apstrīdētajā lēmumā;

- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

27 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- noraidīt prasību;

- piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

- 28 Prasītāji apstrīd, pirmkārt, apstrīdētā lēmuma 2. panta 2. punkta — ar ko attiecīgajiem uzņēmumiem piemēroti naudas sodi par Vācijā izdarītajiem pārkāpumiem — tiesiskumu un, otrkārt, — apstrīdētā lēmuma 2. panta 4. punkta — ar ko attiecīgajiem uzņēmumiem piemēroti naudas sodi par Nīderlandē izdarītajiem pārkāpumiem — tiesiskumu.
- 29 Šajā ziņā prasītāji izvirza trīs pamatus. Pirmais pamats attiecas uz 1998. gada pamatnostādņu pārkāpumu un samērīguma principa pārkāpumu, nosakot naudas sodu sākumsummu. Otrais pamats attiecas uz 2002. gada paziņojuma par sadarbību pārkāpumu un tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu, vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu un tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. Trešais pamats ir balstīts uz

tiesiskās palāvības aizsardzības principa un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, nosakot naudas sodu samazinājuma apjomu, kas piešķirts par sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību noteikumiem.

Par pamatu, kas attiecas uz 1998. gada pamatnostādņu pārkāpumu un samērīguma principa pārkāpumu, nosakot naudas sodu sākumsummu

- 30 Prasītāji apgalvo, ka Komisija ir kļūdaini piemērojusi 1998. gada pamatnostādnes un ir pārkāpusi samērīguma principu, noteikdama sākumsummas naudas sodiem, kas piemēroti par pārkāpumiem Vācijā un Nīderlandē.
- 31 Vispirms jāatgādina — no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Komisijai ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz naudas sodu aprēķina metodi. Šajā aprēķina metodē, kas ir aprakstīta 1998. gada pamatnostādnēs, ir iekļauti dažādi elastīgi elementi, kas Komisijai ļauj izmantot tai piešķirto rīcības brīvību atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam (šajā ziņā skat. Tiesas 2009. gada 3. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-322/07 P, C-327/07 P un C-338/07 P *Papierfabrik August Koehler u.c./Komisija*, Krājums, I-7191. lpp., 112. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 32 Savienības konkurences tiesību pārkāpumu smagums jānoskaidro, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem, tostarp, piemēram, konkrētajiem lietas apstākļiem, tās kontekstu un naudas sodu preventīvo piemērojamību, kaut arī nav izstrādāts saistošs vai izsmeļošs to kritēriju saraksts, kuri būtu obligāti jāņem vērā (Tiesas 2009. gada

19. marta spriedums lietā *C-510/06 P Archer Daniels Midland/Komisija*, Krājums, I-1843. lpp., 72. punkts, un 2009. gada 3. septembra spriedums lietā *C-534/07 P Prym un Prym Consumer/Komisija*, Krājums, I-7415. lpp., 54. punkts).

- 33 Kā izklāstīts šī sprieduma 16. punktā, Komisija šajā gadījumā naudas sodu apmēru noteica, piemērojot 1998. gada pamatnostādnēs noteikto metodi.
- 34 Lai gan 1998. gada pamatnostādnes nevar kvalificēt kā tiesību normas, kas pārvaldes iestādei jebkurā gadījumā ir jāievēro, tajās tomēr ir paredzēta uzvedības norma, kurā norādīta prakse, kas jāievēro un no kuras katrā atsevišķā gadījumā pārvaldes iestāde nevar atkāpties, nenorādīdama iemeslus, kuri būtu saderīgi ar vienlīdzīgas attieksmes principu (skat. Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās *C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, Krājums, I-5425. lpp., 209. punkts un tajā minētā judikatūra, un Vispārējās tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā *T-73/04 Carbone-Lorraine/Komisija*, Krājums, II-2661. lpp., 70. punkts).
- 35 Pieņemot šādas uzvedības normas un ar to publikāciju paziņojot, ka turpmāk tā šīs normas piemēros gadījumos, uz kuriem tās attiecas, Komisija pati ierobežo savas rīcības brīvības īstenošanu un nedrīkst atteikties no šīm normām, citādi tā attiecīgā gadījumā varētu tikt sodīta par tādu vispārējo tiesību principu, kādi ir vienlīdzīgas attieksmes princips un tiesiskās drošības princips, pārkāpumu (skat. šī sprieduma 34. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 211. punkts un tajā minētā judikatūra; šī sprieduma 34. punktā minēto spriedumu lietā *Carbone-Lorraine/Komisija*, 71. punkts).
- 36 Turklāt 1998. gada pamatnostādnēs vispārīgi un abstrakti ir noteikta metodika, kuru Komisija atzinusi sev par saistošu attiecībā uz naudas sodu apmēra noteikšanu, un tādējādi šīs pamatnostādnes nodrošina uzņēmumu tiesisko drošību (šī sprieduma 34. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 211. un 213. punkts).

- 37 Visbeidzot jāatgādina, ka 1998. gada pamatnostādnēs, pirmām kārtām, ir paredzēts, ka tiek novērtēts pats pārkāpuma smagums, pamatojoties uz kuru var tikt noteikta vispārīga sākumsumma (1.A punkta otrā daļa). Otrām kārtām, smagums tiek analizēts attiecībā pret izdarīto pārkāpumu raksturu un attiecīgā uzņēmuma īpašībām, proti, tā lielumu un stāvokli konkrētajā tirgū, atbilstoši kuram ir iespējams izsvērt sākumsummu, iedalīt uzņēmumus kategorijās un noteikt konkrētu sākumsummu (1.A punkts, no trešās līdz septītajai daļai).
- 38 Šajā lietā attiecībā uz apstrīdētajā lēmumā veikto pārkāpuma smaguma vērtējumu Komisija ir vienlaikus aplūkojusi visus četrus apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētos pārkāpumus, “jo [tiem] [...] ir kopējas īpašības” (apstrīdētā lēmuma 657. apsvērums).
- 39 Vispirms saistībā ar pārkāpumu raksturu Komisija apstrīdētā lēmuma 658. un 659. apsvērumā paskaidro:

“658 Pārkāpumi, kas ir šī lēmuma priekšmets, galvenokārt sastāvēja no slepenas norunas starp konkurentiem, lai savstarpēji sadalītu tirgus vai iesaldētu tirgus daļas, savstarpēji sadalot jaunu liftu un/vai eskalatoru pārdošanas un ierīkošanas projektus, un lai nekonkurētu attiecībā uz liftu un eskalatoru apkopi un modernizāciju (izņemot Vāciju, kur aizliegtās vienošanās dalībnieki par apkopi un modernizāciju nav diskutējuši). Šādi horizontāli ierobežojumi jau paša to rakstura dēļ ietilpst smagākajos [EKL] 81. panta pārkāpumos. Šajā lietā pārkāpumi ir mākslīgi lieguši klientiem priekšrocības, kādas tie būtu varējuši cerēt iegūt no konkurencei atbilstoša piedāvājuma procesa. Tāpat ir interesanti vērst uzmanību uz to, ka daži no projektiem, ar ko veiktas manipulācijas, bija publiskā iepirkuma līgumi, kuri tika finansēti no nodokļiem un īstenoti tieši ar mērķi saņemt konkurējošus piedāvājumus, tostarp piedāvājumus ar labu kvalitātes un cenas attiecību.

659 Lai novērtētu pārkāpuma smagumu, elementi, kas saistīti ar tā priekšmetu, parasti ir būtiskāki par elementiem, kas saistīti ar tā sekām, it īpaši, ja — kā tas ir šajā lietā — nolīgumi attiecas uz sevišķi smagiem pārkāpumiem, piemēram, cenu noteikšanu un tirgus sadali. Nolīguma sekas parasti nav noslēdzošais kritērijs pārkāpuma smaguma novērtēšanā.”

40 Komisija apliecina, ka tā “nav mēģinājusi pierādīt pārkāpuma precīzās sekas, jo, [nebija] iespējams ar pietiekamu pārliecību noteikt piemērojamos konkurences parametrus (cenu, komercnosacījumus, kvalitāti, jauninājumus un citus), ja nebija pārkāpumu” (apstrīdētā lēmuma 660. apsvērumš). Tomēr tā uzskata, ka “ir [...] acīmredzams, ka pārkāpumiem ir bijusi reāla ietekme”, un šajā ziņā paskaidro — “pats fakts, ka aizliegtās vienošanās dalībnieki ir istenojuši dažādos pret konkurenci vērstos nolīgumus, liek domāt par ietekmi uz tirgu, lai gan reālo ietekmes apjomu ir grūti noteikt, jo tostarp nav zināms, vai un uz cik citiem projektiem attiecās manipulācijas ar piedāvājumiem, tāpat arī tas, cik projektu aizliegtās vienošanās dalībnieki varēja sadalīt bez nepieciešamības savstarpēji sazināties” (apstrīdētā lēmuma 660. apsvērumš). Tajā pašā apsvērumā Komisija piebilst, ka “lielās konkurentu kopējās tirgus daļas norāda uz iespējamu pret konkurenci vērstu iedarbību un [ka] šo tirgus daļu relatīvā stabilitāte visu pārkāpumu laiku apstiprinot šo iedarbību”.

41 Tāpat apstrīdētā lēmuma 661.–669. apsvērumā Komisija atbild uz argumentiem, ko prasītāji administratīvā procesa laikā izvirzījuši, lai pierādītu, ka pārkāpumu ietekme uz tirgu bijusi neliela.

42 Saistībā ar attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus apjomu Komisija apstrīdētā lēmuma 670. apsvērumā apgalvo, ka “aizliegtās vienošanās, kas ir [apstrīdētā] lēmuma priekšmets, attiecās uz visu, attiecīgi, Beļģijas, Vācijas, Luksemburgas vai Nīderlandes teritoriju” un ka “no judikatūras skaidri izriet, ka valsts ģeogrāfisks tirgus, kas aptver visu dalībvalsti, jau pats par sevi ir kopējā tirgus būtiska daļa”.

- 43 Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma 671. apsvērumā Komisija secina — “katrs adresāts ir izdarījis vienu vai vairākus sevišķi smagus EKL 81. panta pārkāpumus [...], ņemot vērā pārkāpumu raksturu un faktu, ka katrs pārkāpums attiecās uz visu dalībvalsts (Beļģijas, Vācijas, Luksemburgas vai Nīderlandes) teritoriju”. Tā secina, ka “šie faktori ir tādi, ka pārkāpumi ir jāuzskata par sevišķi smagiem, lai gan to reālo ietekmes apjomu nevar noteikt”.
- 44 Pirmām kārtām, attiecībā uz pārkāpumu Vācijā prasītāji apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā nav ņemti vērā paši Komisijas konstatējumi, saskaņā ar kuriem aizliegtā vienošanās Vācijā neesot attiekusies uz visiem liftu projektiem. Tādējādi skarto tirgu veidojot vienīgi liftu projekti vairāk nekā viena miljona euro vērtībā, proti, aptuveni 20–30% no visa tirgus; *Kone*, *Otis* un *ThyssenKrupp* savos pieteikumos par atbrīvojumu to esot apstiprinājuši (apstrīdētā lēmuma 281. un 664. apsvērumi). Savā replikā prasītāji arī norāda, ka salīdzinājums starp vispārīgo sākumsummu, kas noteikta par pārkāpumu Vācijā, no vienas puses, un vispārīgajām sākumsummām, kas noteiktas par pārkāpumiem Beļģijā un Nīderlandē, no otras puses, apstiprinot, ka sākumsumma, kas noteikta par pārkāpumu Vācijā, nav samērīga, jo — atšķirībā no aizliegtās vienošanās Vācijā — aizliegtās vienošanās Beļģijā un Nīderlandē esot attiekušās uz visu liftu tirgu.
- 45 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka prasītāji neapstrīd 1998. gada pamatnostādņu 1.A punktā izklāstītās metodikas tiesiskumu, kura attiecas uz vispārīgās naudas soda sākumsummas noteikšanu. Minētā metodika atbilst vienotas likmes loģikai, saskaņā ar kuru vispārīgā naudas soda sākumsumma, kas tiek noteikta atkarībā no pārkāpuma smaguma, tiek aprēķināta atkarībā no pārkāpuma rakstura un ģeogrāfiskā apjoma, kā arī no pārkāpuma konkrētās ietekmes uz tirgu, ja to ir iespējams noteikt (Vispārējās tiesas 2006. gada 15. marta spriedums lietā T-15/02 *BASF*/Komisija, Krājums, II-497. lpp., 134. punkts, un 2009. gada 6. maija spriedums lietā T-116/04 *Wieland-Werke*/Komisija, Krājums, II-1087. lpp., 62. punkts).

- 46 Turklāt attiecīgā tirgus lielums principā nav obligāts elements, bet ir tikai būtisks elements citu elementu vidū pārkāpuma smaguma noteikšanai, turklāt Komisijai saskaņā ar judikatūru nav pienākuma norobežot attiecīgo tirgu vai izvērtēt tā lielumu, ja attiecīgajam pārkāpumam ir pret konkurenci vērsti mērķis (šajā ziņā skat. šī sprieduma 32. punktā minēto spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer*/Komisija, 55. un 64. punkts, un Vispārējās tiesas 2009. gada 30. septembra spriedumu lietā T-161/05 *Hoechst*/Komisija, Krājums, II-3555. lpp., 109. punkts). Tādējādi, lai noteiktu naudas soda sākumsummu, Komisija var ņemt vērā tirgus — uz ko attiecas pārkāpums — vērtību, bet tai nav pienākuma to darīt (šajā ziņā skat. šī sprieduma 45. punktā minēto spriedumu lietā *BASF*/Komisija, 134. punkts, un šī sprieduma 45. punktā minēto spriedumu lietā *Wieland-Werke*/Komisija, 63. punkts un tajā minētā judikatūra). Proti, 1998. gada pamatnostādnes nav paredzēts, ka naudas sodu apmērs tiktu aprēķināts atkarībā no kopējā apgrozījuma vai apgrozījuma, ko uzņēmumi guvuši attiecīgajā tirgū. Tomēr minētās pamatnostādnes naudas soda apmēra noteikšanā arī neliedz ņemt vērā šādu apgrozījumu, lai tiktu ievēroti vispārējie Savienības tiesību principi un ja to prasa [lietas] apstākļi (Vispārējās tiesas 2003. gada 9. jūlija spriedums lietā T-224/00 *Archer Daniels Midland un Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, *Recueil*, II-2597. lpp., 187. punkts).
- 47 Tādēļ prasītāju arguments, ka vispārīgajai naudas soda sākumsummai, kas noteikta par aizliegto vienošanos Vācijā, esot jāatspoguļo attiecīgā tirgus, iespējams, ierobežotais lielums, ir pamatots ar kļūdainu pieņēmumu un ir jānoraida.
- 48 Šajā lietā, kā norādīts šī sprieduma 38.–43. punktā, Komisija, nosakot pārkāpuma smagumu, ir ņēmusi vērā pārkāpuma raksturu un attiecīgā tirgus ģeogrāfisko apjomu.
- 49 Pretēji prasītāju apgalvojumiem, no apstrīdētā lēmuma 664. apsvēruma — kurā Komisija turklāt atbild uz *Otis* un *Kone* apgalvojumu par pārkāpuma, iespējams, ierobežoto ietekmi — izriet, ka nolīgumi Vācijā skāra ne tikai eskalatorus un liftu projektus vairāk nekā viena miljona euro vērtībā, jo Komisija uzskatīja — ir ticams, “ka

aizliegtās vienošanās darbības attiecībā uz liftu projektiem vairāk nekā viena miljona euro apmērā, kas ietver ātrgaitas liftus ar lielu vērtību, ir ietekmējušas pārējā liftu tirgus darbību”. Minētajā apsvērumā Komisija arī ir norādījusi, ka projekta kopējā vērtība bija svarīgāka par liftu skaitu un veidu, ka nebija iespējams pierādīt pārkāpuma precīzās sekas un ka fakti skaidri pierādīja, ka lietas dalībnieku nodoms nebija vis neieklāut atsevišķus preču veidus, bet gan — vienoties par projektiem, kuros varēja vieglāk likvidēt konkurenci.

- 50 Tāpat ir jāatgādina, ka savā pieteikumā atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Vāciju *Kone* pats ir īpaši paziņojis, ka [konfidenciāli]¹ (skat. arī apstrīdētā lēmuma 256. apsvērumu), kas drīzāk rosina domāt, ka aizliegtās vienošanās mērķis bija iesaldēt tirgus daļas visā liftu tirgū. Kā uzsver Komisija, tieša noruna attiecībā uz projektiem, kuri pārsniedz vienu miljonu euro, nebūtu saderīga ar agresīvu konkurenci attiecībā uz projektiem ar mazāku vērtību. Turklāt, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 241. apsvēruma — ko prasītāji nav apstrīdējuši —, *ThyssenKrupp* arī ir paziņojis, ka izņēmuma kārtā tika izskatīti mazāki projekti. No tā izriet, ka prasītāju arguments — ka saistībā ar liftiem aizliegtā vienošanās esot attiekusies tikai uz aptuveni 20–30 % no Vācijas tirgus — ir jānoraida.

- 51 Turklāt saistībā ar aizliegto vienošanos Vācijā ir jāievēro — lai gan Komisija nav mēģinājusi pierādīt pārkāpuma precīzās sekas (apstrīdētā lēmuma 660. apsvēruma), tā tomēr ir noteikusi samazinātu sākumsummu, lai par labu attiecīgajiem uzņēmumiem ņemtu vērā iespējamību, ka aizliegtās vienošanās nav tieši skārušas visu liftu tirgu. Tādējādi, kā Komisija norāda apstrīdētā lēmuma 664. apsvērumā, atbildot uz

1 – Konfidenciālie dati ir slēpti.

atsevišķu aizliegtās vienošanās dalībnieku argumentiem, ka saistībā ar liftiem šī aizliegtā vienošanās esot attiekusies tikai uz ātrgaitas liftiem, — noteikdama naudas soda sākumsummu, tā ir faktiski ņēmusi “vērā faktu, ka aizliegtās vienošanās darbības varbūt nav tieši skārušas visu liftu tirgu”. Šķiet, ka naudas sodam par aizliegto vienošanos Vācijā ir noteikta mazāka sākumsumma — ja to izsaka procentos no tirgus kopējā lieluma — nekā sākumsummas, kas piemērotas par pārējām aizliegtajām vienošanām, kas minētas apstrīdētajā lēmumā (skat. šī sprieduma 55. punktu).

- 52 Tāpat, arī ja pieņemtu, ka attiecībā uz liftiem aizliegtā vienošanās Vācijā skāra tikai liftu projektus, kuru summa pārsniedza vienu miljonu euro — ko prasītāji nav pierādījuši un kas turklāt ir pretrunā atsevišķiem *ThyssenKrupp* paziņojumiem (skat. šī sprieduma 50. punktu), naudas soda sākumsumma joprojām būtu pamatota, pat ja to salīdzinātu ar summām, kas noteiktas par pārējām aizliegtajām vienošanām. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka ģeogrāfiskais tirgus, uz kuru attiecas aizliegtā vienošanās Vācijā, bija acīmredzami plašāks par ģeogrāfiskajiem tirgiem, uz kuriem attiecas pārējās aizliegtās vienošanās.
- 53 Turklāt jāuzsver, ka konkrēto preču tirgus salīdzinoši mazajam apjomam — pat ja pieņemtu, ka tas ir pierādīts — ir tikai neliela nozīme salīdzinājumā ar citu pārkāpuma smagumu apliecinājošo apstākļu kopumu, kuri ietverti apstrīdētā lēmuma 657.–671. apsvērumā un minēti šī sprieduma 38.–43. punktā (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-322/01 *Roquette Frères*/Komisija, Krājums, II-3137. lpp., 151. punkts).
- 54 Visbeidzot, pat ja pieņemtu, ka Komisijai, kad tā vienā un tajā pašā lēmumā konstatē vairākus sevišķi smagus pārkāpumus, ir jāievēro proporcionāla attiecība starp vispārīgajām sākumsummām un dažādu skarto tirgu lielumu, šajā lietā nekas nenorāda uz to, ka vispārīgā sākumsumma, kas noteikta par aizliegto vienošanos Vācijā, būtu nesamērīga salīdzinājumā ar vispārīgajām sākumsummām, kas noteiktas par aizliegtajām vienošanām Beļģijā un Nīderlandē.

- 55 Atbilstošo datu pārbaude liecina, ka Komisija, ņemot vērā skarto tirgu lielumu, vispārīgās sākumsummas par pārkāpumiem attiecīgajās dalībvalstīs ir noteikusi saprātīgi un saskaņoti, tomēr neizmantojama precīzu matemātisku formulu, kas tai katrā ziņā arī nebija jādara (skat. šī sprieduma 45.–47. punktu). No vienas puses, attiecībā uz nepārprotami lielāko tirgu — Vācijas tirgu, kas atbilst EUR 576 miljoniem — vispārīgā sākumsumma tika noteikta EUR 70 miljonu apmērā. No otras puses, attiecībā uz nākamajiem diviem lielākajiem tirgiem — Nīderlandes tirgu un Beļģijas tirgu, kas atbilst, attiecīgi, EUR 363 miljoniem un EUR 254 miljoniem — vispārīgā sākumsumma tika noteikta, attiecīgi, EUR 55 miljonu un EUR 40 miljonu apmērā.
- 56 Šādos apstākļos un ņemot vērā vienotas likmes loģiku, kas ir pamatā 1998. gada pamatnostādņu 1.A punktā izklāstītajai metodikai — kura nerada Komisijai pienākumu, kad tā nosaka vispārīgo naudas soda sākumsummu, ņemt vērā skartā tirgus lielumu un, vēl jo vairāk, [ši sākumsumma] nav jānosaka atbilstoši noteiktai procentuālai daļai no kopējā apgrozījuma tirgū (šajā ziņā skat. šī sprieduma 45. punktā minēto spriedumu lietā *BASF/Komisija*, 134. punkts) —, vispārīgā sākumsumma, kas noteikta par pārkāpumu Vācijā, nevar tikt uzskatīta par nesamērīgu salīdzinājumā ar sākumsummām, kas noteiktas par pārkāpumiem Beļģijā un Nīderlandē.
- 57 Otrām kārtām, attiecībā uz pārkāpuma Nīderlandē smagumu *Kone* atgādina, ka Komisijai ir jāņem vērā tā raksturs, tā konkrētā ietekme uz tirgu gadījumos, kad to iespējams noteikt, un attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus apjoms.
- 58 Prasītāji apgalvo, ka Komisija ir kļūdaini secinājusi, ka pārkāpums Nīderlandē bija tāda paša rakstura kā Beļģijā, Vācijā un Luksemburgā izdarītie pārkāpumi — tā esot acīmredzama kļūda vērtējumā un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums. Prasītāji šajā ziņā norāda, pirmkārt, ka šajās dalībvalstīs nolīgumus parasti esot pieņēmusi augstākā vadība. Otrkārt, projektu sadales esot balstījušās uz dalībnieku savstarpējo

tirgu sadali, par kādu iepriekš notikusi vienošanās, un to mērķis esot bijis iesaldēt šīs tirgus daļas. Treškārt, esot uzturēti projektu saraksti. Turklāt dalībnieki esot veikuši galējus pasākumus, lai slēptu savu prettiesisko rīcību. Ceturtkārt, Beļģijā un Luksemburgā pārkāpumi esot attiekušies uz visiem projektiem un/vai ligumiem, un Vācijā — uz visiem projektiem, kuru vērtība pārsniedz konkrētu summu. Piektkārt, Beļģijā esot pastāvējis kompensāciju mehānisms nozarei “pakalpojumi”. Attiecībā uz pārkāpumu Nīderlandē visu šo apstākļu neesot.

59 Ir jākonstatē, ka ar šiem apstākļiem — pat ja pieņemtu, ka tie ir pierādīti — nevar apstrīdēt Komisijas vērtējumu par Nīderlandē konstatētā pārkāpuma, kas minēts apstrīdētā lēmuma 658. apsvērumā, raksturu. Proti, Nīderlandē izdarītais pārkāpums — gluži tāpat kā Beļģijā, Vācijā un Luksemburgā izdarītie pārkāpumi — galvenokārt sastāvēja no slepenas norunas starp konkurentiem, lai savstarpēji sadalītu tirgus vai iesaldētu tirgus daļas, savstarpēji sadalot jaunu liftu un/vai eskalatoru pārdošanas un ierīkošanas projektus, un lai nekonkurētu attiecībā uz liftu un eskalatoru apkopi un modernizāciju (izņemot Vāciju, kur aizliegtās vienošanās dalībnieki par apkopi un modernizāciju nav diskutējuši). Šādi horizontāli ierobežojumi jau paša to rakstura dēļ ietilpst smagākajos [EKL] 81. panta pārkāpumos (apstrīdētā lēmuma 658. apsvērumā), kas skaidri izriet no 1998. gada pamatnostādņu 1.A punkta, kurā šāda veida pārkāpumi ir kvalificēti kā “sevišķi smagi”.

60 Pēc prasītāju uzskatiem, pārkāpumam Nīderlandē turklāt esot bijusi mazāka ietekme uz tirgu nekā aizliegtajām vienošanām Beļģijā, Vācijā un Luksemburgā. Pretēji Komisijas apgalvojumiem, esot iespējams vispārīgi noteikt ietekmi uz tirgu, salīdzinot attiecīgo projektu vērtību ar tirgus kopējo vērtību. Turklāt *Otis*, *ThyssenKrupp* un *Kone* — visi lēšot, ka tirgus daļa, ko pārkāpums varēja ietekmēt, ir mazāka par 10%. Pakārtoti, *Kone* apgalvo, ka, ņemot vērā pierādījumus un pārkāpuma raksturu un tā ietekmi, Komisijai vajadzēja pārkāpumu Nīderlandē kvalificēt kā “smagu”, nevis kā

“sevišķi smagu” un līdz ar to samazināt pamatsummu naudas sodam par pārkāpumu Nīderlandē.

- 61 Saskaņā ar 1998. gada pamatnostādņu 1.A punkta pirmo daļu Komisijai, novērtējot pārkāpuma smagumu, pārbaude par pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu ir jāveic tikai tad, ja šķiet, ka šo ietekmi ir iespējams noteikt (skat. šī sprieduma 32. punktā minēto spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer*/Komisija, 74. punkts un tajā minētā judikatūra; šī sprieduma 46. punktā minēto spriedumu lietā *Archer Daniels Midland un Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, 143. punkts, un 2006. gada 5. aprīļa spriedumu lietā T-279/02 *Degussa*/Komisija, Krājums, II-897. lpp., 216. punkts).
- 62 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai novērtētu pārkāpuma konkrēto ietekmi uz tirgu, Komisijai par atskaites punktu jāpieņem konkurence, kāda parastos apstākļos būtu pastāvējusi, ja pārkāpuma nebūtu bijis (skat. šī sprieduma 34. punktā minēto spriedumu lietā *Carbone-Lorraine*/Komisija, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 63 Šajā gadījumā Komisija apstrīdētā lēmuma 660. apsvērumā apliecina, ka “[tā] nav mēģinājusi pierādīt precīzās sekas, jo, [nebija] iespējams ar pietiekamu pārliecību noteikt piemērojamos konkurences parametrus (cenu, komercnosacījumus, kvalitāti, jauninājumus un citus), ja nebija pārkāpumu”. Lai gan Komisija apstrīdētā lēmuma 660. apsvērumā pauž uzskatu, ka ir acīmredzams, ka aizliegto vienošanos ietekme ir bijusi reāla, jo tās ir istenotas, un lai gan Komisija apstrīdētā lēmuma 661.–669. apsvērumā ir noraidījusi attiecīgo uzņēmumu argumentus, kas izvirzīti, lai pierādītu, ka aizliegto vienošanos sekas ir bijušas nelielas, ir jākonstatē, ka apstrīdētajā lēmumā, novērtējot pārkāpumu smagumu, nav ņemta vērā to iespējamā ietekme uz tirgu.
- 64 Tādējādi Komisija apstrīdētā lēmuma 671. apsvērumā savu secinājumu par pārkāpumu smaguma novērtējumu pamato tikai ar to, ka ir ņemts vērā minēto pārkāpumu raksturs un to ģeogrāfiskais apjoms. Minētajā apsvērumā Komisija secina, ka, “ņemot

vērā pārkāpumu raksturu un faktu, ka katrs pārkāpums attiecās uz visu dalībvalsts (Beļģijas, Vācijas, Luksemburgas vai Nīderlandes) teritoriju, [...] [ir jāuzskata —] katrs adresāts ir izdarījis vienu vai vairākus sevišķi smagus EKL 81. panta pārkāpumus”.

- 65 Attiecībā uz argumentu, ka esot iespējams vispārīgi noteikt ietekmi uz tirgu, salīdzinot attiecīgo projektu vērtību ar tirgus kopējo vērtību, ir jākonstatē, ka prasītāji neprecizē to, kādā veidā būtu jāaprēķina ietekme uz tirgu. Šajā ziņā prasītāji savā replikā norāda uz *Kone* paskaidrojumiem, kas ietverti tā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem. Neņemot par šo argumentu — kuri ietverti prasības pieteikuma pielikumā — pieņemamību, ir jāmin, ka prasītāji tikai norāda uz aizliegtās vienošanās ierobežoto ietekmi uz tirgu Nīderlandē un šajā ziņā būtībā atsaucas uz attiecīgo uzņēmumu paziņojumiem, ka aizliegtās vienošanās priekšmets bijuši nedaudzi projekti. Proti, kā norāda Komisija, šie paziņojumi nenozīmē, ka pārkāpuma ietekmi bija iespējams noteikt, jo aizliegtās vienošanās apjoms nebija zināms. Tādējādi Komisija, piemēram, apstrīdētā lēmuma 384. apsvērumā — ko prasītāji nav apstrīdējuši — ir norādījusi, ka “nebija nekādas vajadzības savstarpēji sadalīt visus projektus Nīderlandē, jo attiecīgajiem uzņēmumiem bija jādiskutē tikai par projektiem, kuri kādam no tiem netika piešķirti automātiski pastāvīgu attiecību ar esošu klientu dēļ”. Turklāt ar prasītāju argumentiem nevar tikt apstrīdēts Komisijas secinājums, kas ietverts apstrīdētā lēmuma 660. apsvērumā, saskaņā ar kuru nebija iespējams ar pietiekamu pārliecību noteikt piemērojamos konkurences parametrus (cenu, komercnosacījumus, kvalitāti, jauninājumus un citus), ja nebija pārkāpumu (skat. šī sprieduma 62. un 63. punktu).

- 66 Katrā ziņā ir jākonstatē, ka ar prasītāju argumentiem netiek apstrīdēta pārkāpuma Nīderlandē kvalifikācija par “sevišķi smagu”.

67 Tādējādi jānorāda, ka jau paša apstrīdētajā lēmumā konstatēto pārkāpumu rakstura dēļ tie ietilpst smagākajos EKL 81. panta pārkāpumos, jo to priekšmets bija “slepena noruna starp konkurentiem, lai savstarpēji sadalītu tirgus vai iesaldētu tirgus daļas, savstarpēji sadalot jaunu liftu un/vai eskalatoru pārdošanas un ierīkošanas projektus, un lai nekonkurētu attiecībā uz liftu un eskalatoru apkopi un modernizāciju (izņemot Vāciju, kur aizliegtas vienošanās dalībnieki par apkopi un modernizāciju nav diskurtējuši)” (apstrīdētā lēmuma 658. apsvērums). Šajā ziņā 1998. gada pamatnostādnēs ir izklāstīts, ka “sevišķi smagi” pārkāpumi galvenokārt sastāv no horizontāliem ierobežojumiem, piemēram, cenu karteļiem un tirgu sadales kvotām vai citādas prakses, kas apdraud pienācīgu iekšējā tirgus darbību. Šie pārkāpumi arī ietilpst aizliegtas vienošanās piemēros, kas EKL 81. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir skaidri atzītas par nesaderīgām ar kopējo tirgu. Papildus būtiskiem konkurences izkropļojumiem, ko rada šādas aizliegtas vienošanās, tās izraisa šo tirgu nodalīšanu tiktāl, ciktāl tās uzliek dalībniekiem pienākumu ievērot dažādu tirgu sadalījumu, kuri bieži vien ir nodalīti atbilstoši valstu robežām, tādējādi radot šķēršļus EK līguma galvenajam mērķim — Kopienas tirgus integrācijai. Šāda veida pārkāpumi, it īpaši, ja jautājums ir par horizontālām aizliegtajām vienošanām, judikatūrā arī ir kvalificēti kā “īpaši smagi” vai “acīmredzami pārkāpumi” (Vispārējās tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-148/89 *Tréfilunion/Komisija, Recueil*, II-1063. lpp., 109. punkts; 1998. gada 15. septembra spriedums apvienotajās lietās T-374/94, T-375/94, T-384/94 un T-388/94 *European Night Services u.c./Komisija, Recueil*, II-3141. lpp., 136. punkts, un 2005. gada 18. jūlija spriedums lietā T-241/01 *Scandinavian Airlines System/Komisija, Krājums*, II-2917. lpp., 85. punkts).

68 Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka pret konkurenci vērstas prakses iedarbība nav izšķirošs kritērijs, novērtējot pārkāpuma smagumu. Apstākļiem, kas attiecas uz nodomu, var būt lielāka nozīme nekā apstākļiem, kuri attiecas uz minēto iedarbību, it īpaši, ja jautājums ir par ļoti smagiem pārkāpumiem, piemēram, tirgu sadali (Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-194/99 P *Thyssen Stahl/Komisija, Recueil*, I-10821. lpp., 118. punkts, un šī sprieduma 32. punktā minētais spriedums lietā *Prym un Prym Consumer/Komisija*, 96. punkts; Vispārējās tiesas 2001. gada 13. decembra

spriedums apvienotajās lietās T-45/98 un T-47/98 *Krupp Thyssen Stainless un Acciai speciali Terni*/Komisija, *Recueil*, II-3757. lpp., 199. punkts, un šī sprieduma 61. punktā minētais spriedums lietā *Degussa*/Komisija, 251. punkts).

- 69 Tādējādi, lai pārkāpumus varētu atzīt par “sevišķi smagiem”, galvenā nozīme ir pārkāpuma raksturam. No 1998. gada pamatnostādņēs iekļautā sevišķi smagu pārkāpumu apraksta izriet, ka nolīgumi vai saskaņotas darbības, kuru mērķis — kā tas ir šajā lietā — it īpaši ir tirgu sadale, var, pamatojoties uz to atbilstošo raksturu, tikt kvalificēti kā “sevišķi smagi” pārkāpumi, un šādai rīcībai nav jābūt saistītai ar īpašu ietekmi vai ģeogrāfisko apjomu (šajā ziņā skat. šī sprieduma 32. punktā minēto Tiesas spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer*/Komisija, 75. punkts, un 2009. gada 24. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P *Erste Bank der österreichischen Sparkassen u.c.*/Komisija, Krājums, I-8681. lpp., 103. punkts). Šo secinājumu apstiprina fakts, ka smagu pārkāpumu aprakstā ir skaidri minēta ietekme uz tirgu un sekas attiecībā uz plašiem kopējā tirgus apgabaliem, bet sevišķi smagu pārkāpumu aprakstā savukārt nav minēta neviena prasība nedz attiecībā uz konkrēto ietekmi uz tirgu, nedz seku radišanu īpašā ģeogrāfiskā apgabalā (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedumu lietā T-69/04 *Schunk un Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija, Krājums, II-2567. lpp., 171. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 70 Tāpēc Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka, ņemot vērā pārkāpuma Nīderlandē priekšmetu, šis pārkāpums pēc rakstura ir sevišķi smags.
- 71 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, šis pamats ir jānoraida.

Par pamatu, kas attiecas uz 2002. gada paziņojuma par sadarbību pārkāpumu un tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu, vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu un tiesību uz aizstāvību pārkāpumu

- ⁷² Prasītāji atgādina, ka ir iesnieguši pieteikumus, lai panāktu, ka tiem tiek piešķirts atbrīvojums no naudas sodiem vai būtisks to apmēra samazinājums atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību. Tomēr Komisija esot pārkāpusi šī paziņojuma normas, vērtējuma prasītāju sadarbības kvalitāti un noderīgumu. Kā norāda prasītāji, Komisija turklāt neesot ievērojusi to tiesisko palāvību un to tiesības uz aizstāvību. Visbeidzot, prasītāji apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, izvērtējot naudas sodu samazinājumu, kas ir piemērojams atbilstoši minētajam paziņojumam.

Par 2002. gada paziņojumu par sadarbību

- ⁷³ Jānorāda, ka 2002. gada paziņojumā par sadarbību Komisija ir paredzējusi nosacījumus, ar kādiem uzņēmumi, kas ar to sadarbojas saistībā ar aizliegtas vienošanās pierādīšanu, var tikt atbrīvoti no naudas soda vai tiem var tikt samazināts tā naudas soda apmērs, kas tiem citādi būtu jāmaksā.

- ⁷⁴ Vispirms 2002. gada paziņojuma par sadarbību A sadaļas 8. punktā ir noteikts:

“Komisija atbrīvo uzņēmumu no sodanaudas, kas tam citādi būtu jāmaksā, ja:

- a) uzņēmums pirmais iesniedz pierādījumus, kas pēc Komisijas ieskatiem var dot tai iespēju pieņemt lēmumu par izmeklēšanas veikšanu Regulas Nr. 17 14. panta 3. punkta nozīmē saistībā ar iespējamo karteli [aizliegto vienošanos], kas ietekmē Kopienū; [vai]

- b) uzņēmums pirmais iesniedz pierādījumus, kas pēc Komisijas ieskatiem var dot tai iespēju konstatēt [EKL] 81. panta pārkāpumu saistībā ar iespējamo karteli [aizliegto vienošanos], kas ietekmē Kopienū.”

⁷⁵ Tāpat 2002. gada paziņojuma par sadarbību B sadaļas 20. punktā ir paredzēts, ka “uzņēmumi, kas neatbilst iepriekšminētajā A sadaļā izklāstītajiem noteikumiem [nosacījumiem] [par atbrīvojumu no naudas soda], var pretendēt uz tās sodanaudas samazinājumu, kas tiem citādi būtu uzlikta”, un 21. punktā — ka, “lai varētu pretendēt uz sodanaudas samazinājumu, uzņēmumam ir jāiesniedz Komisijai pierādījumi par iespējamo pārkāpumu, kas būtiski papildina pierādījumus, kas jau ir Komisijas rīcībā, un tiem jāpārtrauc dalība iespējamajā pārkāpumā ne vēlāk kā pierādījumu iesniegšanas laikā”.

⁷⁶ Attiecībā uz pievienotās vērtības jēdzienu 2002. gada paziņojuma par sadarbību 22. punktā ir paskaidrots:

““Pievienotās vērtības” jēdziens attiecas uz to, ciktāl iesniegtie pierādījumi pēc sava rakstura un detalizētības pakāpes stiprina Komisijas spēju pierādīt attiecīgos faktus.

Veicot šādu vērtējumu, Komisija parasti uzskata, ka lielāka vērtība ir rakstiskiem pierādījumiem, kas iegūti laikposmā, uz kuru attiecas fakti, nevis vēlāk iegūtiem pierādījumiem. Tāpat arī uzskata, ka lielāka vērtība ir pierādījumiem, kas tieši attiecas uz attiecīgajiem faktiem, nevis pierādījumiem, kam [ar šiem faktiem] ir netieša saistība.”

⁷⁷ 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pirmajā daļā ir paredzēta klasifikācija trijās kategorijās saistībā ar naudas sodu samazinājumiem:

— pirmais uzņēmums, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem: 30–50 % samazinājums,

— otrais uzņēmums, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem: 20–30 % samazinājums,

— turpmākie uzņēmumi, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem: samazinājums līdz 20%.”

⁷⁸ 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta otrajā daļā ir noteikts:

“Lai noteiktu samazinājuma līmeni katrā no minētajām kategorijām, Komisija ņem vērā laiku, kad ir iesniegti pierādījumi, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem, un šo pierādījumu pievienoto vērtību. Tā var ņemt vērā arī uzņēmuma sadarbības apjomu un nepārtrauktību pēc pierādījumu iesniegšanas dienas.”

79 Visbeidzot 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējā daļā ir noteikts:

“[J]a uzņēmums iesniedz pierādījumus, kas attiecas uz Komisijai iepriekš nezināmiem faktiem, kuri tieši attiecas uz iespējamā kartēļa [aizliegtās vienošanās] nopietnumu [smagumu] vai ilgumu, Komisija neņem tos vērā, nosakot sodanaudu uzņēmumam, kas iesniedzis šos pierādījumus.”

Par Komisijas rīcības brīvību un Savienības tiesas kontroli

80 Jāatgādina, ka Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, kas ir juridiskais pamats naudas sodu piemērošanai par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumiem, Komisijai ir piešķirta rīcības brīvība naudas sodu noteikšanā (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1997. gada 21. oktobra spriedumu lietā T-229/94 *Deutsche Bahn*/Komisija, *Recueil*, II-1689. lpp., 127. punkts), kas ir tās vispārējās politikas konkurences jomā funkcija (Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 105. un 109. punkts). Šajā ziņā Komisija, vēloties nodrošināt pārskatāmību un objektivitāti naudas sodu lēmumos, pieņēma un publicēja 2002. gada paziņojumu par sadarbību. Tas ir instruments, kura mērķis, ievērojot tiesību aktus ar augstāku spēku, ir precizēt kritērijus, kurus Komisija paredz piemērot, īstenojot savu rīcības brīvību. No tā izriet pašas izvēlēts šo pilnvaru ierobežojums (pēc analogijas skat. Vispārējās tiesas 1998. gada 30. aprīļa spriedumu lietā T-214/95 *Vlaams Gewest*/Komisija, *Recueil*, II-717. lpp., 89. punkts) tiktāl, ciktāl Komisijai ir jāievēro pamatnostādnes, kuras tā atzinusi sev par saistošām (pēc analogijas skat. Vispārējās tiesas 1996. gada 12. decembra spriedumu lietā T-380/94 *AIUFFASS* un *AKT*/Komisija, *Recueil*, II-2169. lpp., 57. punkts).

- 81 Tas, ka, pieņemot 2002. gada paziņojumu par sadarbību, Komisija pati ir ierobežojusi savu rīcības brīvību, tomēr nav pretrunā tam, ka Komisijai ir saglabājusies būtiska rīcības brīvība (pēc analogijas skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich* u.c./Komisija, Krājums, II-5169. lpp., 224. punkts).
- 82 2002. gada paziņojumā par sadarbību ir iekļauti dažādi elastīgi elementi, kas Komisijai ļauj īstenot diskrecionāro varu atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. pantam saskaņā ar Tiesas interpretāciju (pēc analogijas skat. šī sprieduma 81. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Raiffeisen Zentralbank Österreich* u.c./Komisija, 224. punkts).
- 83 Tādējādi jānorāda, ka Komisijai ir plaša rīcības brīvība, izvērtējot, vai pierādījumi, ko sniedzis uzņēmums, kurš paudis vēlmi, lai tam tiktu piemērots 2002. gada paziņojums par sadarbību, rada būtisku pievienoto vērtību minētā paziņojuma 21. punkta izpratnē (šajā ziņā skat. Tiesas 2007. gada 10. maija spriedumu lietā *C-328/05 P SGL Carbon*/Komisija, Krājums, I-3921. lpp., 88. punkts, un Vispārējās tiesas 2008. gada 18. jūnija spriedumu lietā T-410/03 *Hoechst*/Komisija, Krājums, II-881. lpp., 555. punkts). Attiecībā uz minētā paziņojuma 8. punkta a) un b) apakšpunktu ir jākonstatē, ka šī būtiskā rīcības brīvība izriet no paša šīs normas formulējuma, kurā skaidri norādīts uz tādu pierādījumu sniegšanu, kuri “pēc Komisijas ieskatiem” var, attiecīgi, dot tai iespēju pieņemt lēmumu, ar kuru tiek uzdots veikt pārbaudes, vai dot tai iespēju konstatēt pārkāpumu. Uzņēmuma sadarbības kvalitātes un noderīguma novērtējums ietver kompleksu novērtējumu par faktiem (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *SGL Carbon*/Komisija, 81. punkts, un šī sprieduma 34. punktā minēto spriedumu lietā *Carbone-Lorraine*/Komisija, 271. punkts).
- 84 Komisijai, pēc tam, kad tā konstatējusi, ka pierādījumiem ir būtiska pievienotā vērtība 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē, tāpat ir rīcības brīvība, nosakot precīzu naudas soda apmēra samazinājuma līmeni, kāds piešķirams

attiecīgajam uzņēmumam. Šī paziņojuma 23. punkta b) apakšpunkta pirmajā daļā ir paredzētas kategorijas saistībā ar naudas soda samazinājumu dažādajām norādīto uzņēmumu kategorijām, turpretim minētā punkta otrajā daļā ir noteikti kritēriji, kas Komisijai jāņem vērā, lai noteiktu samazinājuma līmeni šajās kategorijās.

- 85 Ņemot vērā rīcības brīvību, kāda Komisijai piemīt, izvērtējot uzņēmuma sadarbību atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, Vispārējā tiesa novērtējumu var aizliegt tikai tad, ja šī rīcības brīvība ir acīmredzami pārsniegta (šajā ziņā skat. šī sprieduma 83. punktā minēto spriedumu lietā *SGL Carbon/Komisija*, 81., 88. un 89. punkts, un šī sprieduma 83. punktā minēto 2008. gada 18. jūnija spriedumu lietā *Hoechst/Komisija*, 555. punkts).

Par *Kone* sadarbību, lai pierādītu pārkāpumu Vācijā

- 86 *Kone*, kas bija pirmais uzņēmums, kurš iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz aizliegto vienošanos Vācijā (apstrīdētā lēmuma 105. apsvērums) — 2004. gada 12. februārī —, netika piešķirts atbrīvojums no naudas sodiem atbilstoši šī paziņojuma 8. punktam (apstrīdētā lēmuma 790. apsvērums).
- 87 Apstrīdētā lēmuma 783.–786. apsvērumā Komisija ir paudusi uzskatu, ka 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunkts nav piemērojams, jo informācija, ko sniedzis trešais informators, ir ļāvusi Komisijai veikt pārbaudi Vācijā jau 2004. gada 28. janvārī.

88 Arī piemērot minētā paziņojuma 8. punkta b) apakšpunktu nebija iespējams šādu iemeslu dēļ, kuri izklāstīti apstrīdētā lēmuma 787.–789. apsvērumā:

“787 Komisija piešķirs atbrīvojumu saskaņā ar [2002. gada] paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) [apakšpunktu], ja uzņēmums būs pirmais, kurš nosūtīs pierādījumus, kas Komisijas skatījumā var ļaut tai konstatēt [EKL] 81. panta pārkāpumu saistībā ar iespējamo aizliegto vienošanos, kas nozīmē, ka Komisijas rīcībā iepriekš nav bijuši pietiekami pierādījumi, lai konstatētu [EKL] 81. panta pārkāpumu, un ka neviens uzņēmums nav saņēmis nosacītu atbrīvojumu no naudas sodiem saskaņā ar 8. punkta a) [apakšpunktu].

788 *Kone* apsvērumi saistībā ar tā pieteikumu [atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību] ir pārprotami un nav pamatoti ne ar vienu citu pierādījumu kā vien ar paša [*Kone*] rakstveida paziņojumiem, kas izklāstīti pēc atmiņas. Tas atzīst, ka [*konfidenciāli*]. Šajā lietā Komisijas rīcībā jau bija informācija par iespējamo pārkāpumu, kura iegūta no citiem avotiem, piemēram, trešo personu apsvērumiem un pārbaudēm. Šī informācija noteica lietas galveno virzību administratīvajā procesā, ko Komisija sāka pati pēc savas ierosmes. Tādējādi šādos apstākļos uzņēmumam, kurš vēlas saņemt atbrīvojumu saskaņā ar [2002. gada] paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) [apakšpunktu], būtu jāsniedz Komisijai informācija, kas ļauj tai ievērojami saīsināt izmeklēšanu.

789 *Kone* apsvērumos attiecībā uz Vāciju ir ietverti neprecīzāki apraksti par aizliegtās vienošanās darbībām nekā tā apsvērumos attiecībā uz Beļģiju un Luksemburgu, un šie apsvērumi nav pamatoti ar apsūdzošiem dokumentārajiem elementiem (izņemot paša [*Kone*] paziņojumus). Tādējādi *Kone* nevar apgalvot, ka tā apsvērumi attiecībā uz Beļģiju un Luksemburgu, no vienas puses, un Vāciju, no otras puses, bija “vienādas kvalitātes”.

- 89 Tomēr *Kone* ir saņēmis naudas soda samazinājumu par 50% atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pirmās daļas pirmajam ievilkumam par tā sadarbību saistībā ar aizliegto vienošanos Vācijā (apstrīdētā lēmuma 793. apsvērums).
- 90 Prasītāji apgalvo, pirmām kārtām, ka *Kone* atbilda nosacījumiem, lai saņemtu atbrīvojumu saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) apakšpunktu attiecībā uz pārkāpumu Vācijā, jo Komisija apstrīdētajā lēmumā esot pamatojusies uz *Kone* 2004. gada 12. un 18. februāra apsvērumiem, lai pierādītu visu šī pārkāpuma sastāvu. Prasītāji uzsver faktu, ka brīdī, kad *Kone* iesniedza savu pieteikumu atbilstoši šim paziņojumam, Komisijas rīcībā vēl neesot bijuši pietiekami pierādījumi, lai pierādītu pārkāpumu Vācijā, un ka *Kone* esot bijis pirmais uzņēmums, kurš sniedzis informāciju par šo pārkāpumu.
- 91 Jāatgādina, ka viens no nosacījumiem, lai saņemtu atbrīvojumu atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) apakšpunktam, ir tāds, ka uzņēmums ir pirmais, kurš iesniedz pierādījumus, kas pēc Komisijas ieskatiem var dot tai iespēju konstatēt EKL 81. panta pārkāpumu saistībā ar iespējamo aizliegto vienošanos, kas ietekmē Kopienū.
- 92 Jānorāda, ka brīdī, kad *Kone* 2004. gada 12. februārī iesniedza savu pieteikumu attiecībā uz Vāciju, Komisija jau prezumēja, ka pastāv aizliegta vienošanās Vācijā liftu un eskalatoru nozarē, pamatodamās uz informāciju, kas tolaik bija tās rīcībā. Proti, pēc informācijas, ko Komisijai bija sniedzis trešais informators, tā 2004. gada 28. janvārī jau bija veikusi pārbaudes *ThyssenKrupp* un atsevišķu tā meitassabiedrību Vācijā telpās (apstrīdētā lēmuma 104. apsvērums).

- 93 Protams, nav apstrīdēts, ka brīdī, kad *Kone* iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, Komisijas rīcībā vēl nebija pietiekamu pierādījumu, lai konstatētu pārkāpumu Vācijā, un ka *Kone* bija pirmais uzņēmums, kurš iesniedza šādu pieteikumu attiecībā uz minēto pārkāpumu (apstrīdētā lēmuma 105. apsvērums).
- 94 Tomēr, pretēji prasītāju apgalvojumiem, šie apstākļi paši par sevi nav pietiekami, lai varētu pretendēt uz atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) apakšpunktam. Proti, tieši uzņēmuma, kāds ir *Kone*, sadarbības kvalitāte nosaka, vai uzņēmumam var tikt piemērots atbrīvojums no naudas sodiem atbilstoši šai tiesību normai. Konkrēti, nepietiek ar to, ka *Kone* ir sniedzis informāciju un elementus, kas ļauj efektīvi izskatīt lietu par pārkāpumu. Protams, nav nepieciešams, lai iesniegtie pierādījumi būtu pietiekami, lai pierādītu pārkāpumu pilnībā vai visos sīkumos, taču tiem jābūt tāda rakstura, pietiekami precīziem un ar pietiekamu pierādījuma spēku, lai ļautu Komisijai konstatēt EKL 81. panta pārkāpumu.
- 95 Ņemot vērā rīcības brīvību, kāda Komisijai piemīt, izvērtējot uzņēmuma sadarbību atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, šajā lietā ir jāpārbauda, vai Komisija ir acīmredzami pārsniegusi šo rīcības brīvību, uzskatīdama, ka pierādījumi, ko sniedzis *Kone*, nav tādi, kas ļautu konstatēt EKL 81. panta pārkāpumu saistībā ar aizliegto vienošanos Vācijā (šajā ziņā skat. šī sprieduma 83. punktā minēto 2008. gada 18. jūnija spriedumu lietā *Hoechst/Komisija*, 555. punkts).
- 96 Pirmkārt, jāatgādina, ka pierādījumi, ko *Kone* sniedzis saistībā ar savu pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Vāciju, ir ietverti tā 2004. gada 12. februāra apsvērumos, kuri papildināti un laboti ar tā 2004. gada 18. februāra apsvērumiem. [Minētajiem] 2004. gada 12. februāra apsvērumiem ir pievienoti

divi *Kone* vadītāju paziņojumi — viens, kurā ietverts apraksts par aizliegto vienošanos Vācijā liftu tirgū [*konfidenciāli*], un otrs, kurā ietverts apraksts par aizliegto vienošanos Vācijā eskalatoru tirgū [*konfidenciāli*].

- 97 *Kone* 2004. gada 12. un 18. februāra apsvērumu pielikumā ir ietverti daži dokumentāri pierādījumi. Līdzās dokumentiem, ko pēc atmiņas rakstījuši *Kone* vadītāji saistībā ar *Kone* pieteikumu atbilstoši minētajam paziņojumam — kurā izklāstīti atsevišķu sanāksmju, kuras notikušas aizliegtajā vienošanās, datumi un vietas [*konfidenciāli*] un projekti, par kuriem tajās diskutēts [*konfidenciāli*] —, *Kone* ir pievienojusi saviem 2004. gada 12. februāra apsvērumiem *Schindler* faksa kopiju [*konfidenciāli*] un projektu sarakstus, kuriem nav datuma [*konfidenciāli*]. 2004. gada 18. februāra apsvērumiem turklāt ir pievienoti viesnīcas rēķini [*konfidenciāli*].
- 98 Otrkārt, saistībā ar iesniegto pierādījumu vērtību attiecībā uz 2004. gada 12. februāra apsvērumiem ir jākonstatē, ka *Kone* paziņojumus *Kone* vadītāji ir rakstījuši pēc atmiņas. Tādējādi ir iespējams, ka tajos ir neprecizitātes. Turklāt *Kone* savos 2004. gada 18. februāra apsvērumos pats norāda, ka nevar pilnībā garantēt atsevišķu savu apsvērumu pareizību.
- 99 Katrā ziņā uzņēmuma vienpusēji paziņojumi nevar būt pietiekami, lai konstatētu pārkāpumu, ja šie paziņojumi netiek pamatoti ar precīziem un saskanīgiem dokumentāriem pierādījumiem. Protī, Komisijai ir jāsniedz precīzi un saskanīgi pierādījumi, lai lēmumā radītu stingru pārliecību, ka pārkāpums ir izdarīts (Tiesas 1984. gada 28. marta spriedums apvienotajās lietās 29/83 un 30/83 *Compagnie royale asturienne des mines* un *Rheinzink*/Komisija, *Recueil*, 1679. lpp., 20. punkts; Vispārējās tiesas 2007. gada 12. septembra spriedums lietā T-36/05 *Coats Holdings* un *Coats*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 71. punkts, un 2009. gada 9. jūlija spriedums lietā T-450/05 *Peugeot* un *Peugeot Nederland*/Komisija, Krājums, II-2533. lpp., 75. punkts).

- 100 Attiecībā uz pierādījumiem, kas pievienoti 2004. gada 12. un 18. februāra apsvērumiem, ir jākonstatē, ka to pierādījuma spēks ir ierobežots gan tāpēc, ka *Kone* tos ir rakstījis saistībā ar savu pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību un tie nav no pārkāpuma laika [*konfidenciāli*], gan tāpēc, ka tie paši nav tādi, kas ļautu Komisijai konstatēt EKL 81. panta pārkāpumu [*konfidenciāli*]. Projektu sarakstiem, kas pievienoti 2004. gada 12. februāra apsvērumiem [*konfidenciāli*], kuri turklāt nav datēti, nav nekādas būtiskas vērtības, lai pierādītu aizliegtu vienošanos Vācijā, tāpēc, ka *Kone* šajos apsvērumos nav sniedzis paskaidrojumus, jo tajos nav ietvertas norādes par minēto projektu prettiesisku sadali starp konkurentiem. Tāpat ir saistībā ar viesnīcas rēķiniem, kas pievienoti 2004. gada 18. februāra apsvērumiem [*konfidenciāli*], kuri apstiprina tikai *Kone* vadītāju klātbūtni viesnīcā konkrētā brīdī un sanāksmju telpas rezervāciju, bet kuros tomēr nav ietvertas norādes par rīcību, kas būtu vērsta pret konkurenci, liftu un eskalatoru nozarē.
- 101 Vienīgais *Kone* apsvērumiem pievienotais pierādījums, kurā iekļauta norāde par rīcību, kas vērsta pret konkurenci, ir *Schindler* faksa kopija [*konfidenciāli*]. Tomēr, pat ja Komisija ir atsaukusies uz šo faksa kopiju paziņojuma par iebildumiem 283. punktā, jo netiek apstrīdēts, ka *Schindler* tolaik vairs nebija aizliegtās vienošanās Vācijā dalībnieks (skat. apstrīdētā lēmuma 1. panta 2. punktu), šim pierādījumam ir maza vērtība pārkāpuma Vācijā pierādīšanā.
- 102 No iepriekš izklāstītās analīzes izriet, ka *Kone* vienpusējie paziņojumi, kas ietverti tā 2004. gada 12. un 18. februāra apsvērumos, nav tikuši pamatoti ar precīziem un saskanīgiem dokumentāriem pierādījumiem.
- 103 Šādos apstākļos un pat pieņemot, ka, pretēji tam, ko Komisija apgalvo apstrīdētā lēmuma 788. apsvērumā, *Kone* apsvērumi būtu nepārprotami un būtu pamatoti ar pierādījumiem, Komisija nav acīmredzami pārsniegusi savu rīcības brīvību, nolemdama,

ka šie apsvērumi nav pietiekami, lai konstatētu EKL 81. panta pārkāpumu Vācijā. Tāpēc Komisija ir pamatoti atteikusi *Kone* atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) apakšpunktam.

- ¹⁰⁴ Šis secinājums nevar tikt apstrīdēts nedz ar faktu, ka apstrīdētajā lēmumā ir ietvertas daudzas norādes uz *Kone* apsvērumiem, nedz arī ar faktu, ka informācija, ko snieguši pārējie dalībnieki vai kas iegūta 2004. gada marta pārbaudēs un kura arī ir minēta šajā lēmumā, apstiprina apsvērumu, ko iepriekš sniedzis *Kone*, saturu.
- ¹⁰⁵ Konkrētāk, no vienas puses, apstrīdētajā lēmumā ietvertās norādes uz *Kone* apsvērumiem nekādi nenozīmē, ka šie apsvērumi būtu bijuši tāda rakstura, pietiekami precīzi un ar pietiekamu pierādījuma spēku, kas ļautu Komisijai konstatēt pārkāpumu Vācijā. No otras puses, apstrīdētā lēmuma 209.–288. apsvērumā ietvertā norāde uz citiem “apstiprinošiem” pierādījumiem arī nenozīmē, ka *Kone* 2004. gada 12. un 18. februāra apsvērumiem būtu bijis šāds raksturs, ka tie būtu bijuši tik precīzi un ar tādu pierādījuma spēku. Gluži pretēji, Komisijai apstrīdētajā lēmumā bija jāmin citi pierādījumi, jo, lai konstatētu minēto pārkāpumu, tā nevarēja pamatoties vienīgi uz *Kone* vienpusējiem paziņojumiem, kuri nebija pamatoti ar precīziem un saskanīgiem dokumentāriem pierādījumiem (skat. šī sprieduma 99. punktu).
- ¹⁰⁶ Tāpat prasītāji norāda, ka pierādījumiem, ko *Kone* sniedzis attiecībā uz aizliegto vienošanos Vācijā, bija tāda pati vērtība kā informācijai, pateicoties kurai *Kone* saņēma atbrīvojumu saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) apakšpunktu attiecībā uz pārkāpumu Beļģijā un Luksemburgā.

- 107 Nelemjot par šo prasītāju argumentu — kuros būtībā norādīts uz prasības pieteikuma pielikumā ietvertajiem dokumentiem — pieņemamību, ir jākonstatē — kā minēts šī sprieduma 103. punktā —, ka Komisija ir pamatoti atteikusi *Kone* atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) apakšpunktam. Turklāt prasītāji nepierāda, ka Komisija būtu acīmredzami pārsniegusi savu rīcības brīvību, piešķirdama *Kone* atbrīvojumu attiecībā uz Beļģiju un Luksemburgu un atteikdama tam šādu atbrīvojumu attiecībā uz Vāciju.
- 108 Salīdzinājums starp *Kone* pieteikumiem, no vienas puses, attiecībā uz Beļģiju un Luksemburgu un, no otras puses, attiecībā uz Vāciju liecina, ka sniegtās informācijas raksturs un precizitāte bija atšķirīga. Pirmkārt, *Kone* pieteikumiem atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Beļģiju un Luksemburgu bija sikāks saturs nekā pieteikumam par Vāciju attiecībā uz informāciju par sanāksmēm, kuras notikušas saistībā ar aizliegto vienošanos (dalībnieku vārdi, datumi, laiki, priekšmets, darba kārtība). Otrkārt, *Kone* ir pamatojis savus paziņojumus attiecībā uz aizliegtajām vienošanām Beļģijā un Luksemburgā ar precīziem un saskanīgiem dokumentārajiem pierādījumiem. Tādējādi attiecībā uz Beļģiju un Luksemburgu *Kone* ir sniedzis pilnīgus un sīkus sarakstus ar projektiem, kas bija izdalīti aizliegtās vienošanās dalībniekiem un kas attiecās uz visu pārkāpuma laikposmu šajās valstīs, kā arī ir sniedzis aktuālus dokumentus, kuri veido pierādījumus par rīcību, kas saistīta ar norunu.
- 109 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka visi prasītāju iebildumi par Komisijas atteikumu piešķirt *Kone* atbrīvojumu atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) apakšpunktam ir jānoraida.
- 110 Otrām kārtām, prasītāji uzskata — *Kone* katrā ziņā ir sniedzis pierādījumus, kas ir ļāvuši Komisijai pieņemt lēmumu, ar kuru tiek uzdots veikt pārbaudes, un tāpēc tam vajadzēja saņemt atbrīvojumu saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktu.

- 111 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktu Komisija piešķir atbrīvojumu no naudas sodiem uzņēmumam, kurš pirmais iesniedz pierādījumus, kas pēc Komisijas ieskatiem ļauj tai pieņemt lēmumu, ar kuru tiek uzdots veikt pārbaudes attiecībā uz iespējamo aizliegto vienošanos, kas ietekmē Kopienu. Kā norāda Komisija un kā izriet no minētā paziņojuma 6. punkta, šīs tiesību normas mērķis ir atvieglot tai nezināmu pārkāpumu atklāšanu, kuri būtu palikuši slepenībā, ja nebūtu pierādījumu, ko iesniedzis attiecīgais uzņēmums. Tādējādi “[2002. gada] paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunkta mērķis ir atalgot par pierādījumu iesniegšanu, kas ļauj atklāt aizliegtās vienošanās esamību, un nevis atalgot par atbalstu papildu pasākumiem izmeklēšanā, kura notiek otras, mērķtiecīgākas pārbaudes formā” (apstrīdētā lēmuma 786. apsvērums).
- 112 Pirmkārt, šajā lietā ir jākonstatē, ka brīdī, kad *Kone* 2004. gada 12. februārī iesniedza Komisijai savu pieteikumu attiecībā uz Vāciju, Komisija 2004. gada 28. janvārī jau bija veikusi pārbaudes, konkrēti, Vācijā, saistībā ar aizliegtu vienošanos attiecībā uz tirgu sadali liftu un eskalatoru nozarē pēc tam, kad trešais informators to bija informējis par aizliegtas vienošanās esamību šajā nozarē (apstrīdētā lēmuma 91., 104., 105. un 783. apsvērums).
- 113 Tā kā *Kone* nav ļāvis Komisijai atklāt aizliegto vienošanos Vācijā, tas nevar pretendēt uz atbrīvojumu no naudas sodiem saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktu. Šādos apstākļos *Kone* argumentam, ka tam esot tiesības uz atbrīvojumu no naudas sodiem, jo tā pieteikums esot ļāvis Komisijai sekmīgi organizēt jaunas pārbaudes Vācijā 2004. gada martā, nav nozīmes. Proti, kā norādījusi Komisija (skat. šī sprieduma 111. punktu), minētā paziņojuma 8. punkta a) apakšpunkta mērķis nav “atalgot par atbalstu papildu pasākumiem izmeklēšanā, kura notiek otras, mērķtiecīgākas pārbaudes formā”.

- 114 Katrā ziņā jāuzsver, ka *Kone* nekad nav lūdzis atbrīvojumu atbilstoši minētajam punktam tāpēc, ka *Kone* pieteikums attiecībā uz Vāciju bija papildinājums tā pieteikumam atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Beļģiju un Luksemburgu, kurš pilnībā ietilpst minētajā pieteikumā, un tāpēc, ka tas ir skaidri pamatots ar minētā paziņojuma 8. punkta b) apakšpunktu. Turklāt *Kone* neapstrīd, ka tas atbrīvojumu atbilstoši šī paziņojuma 8. punkta a) apakšpunktam ir prasījis tikai sanāksmju laikā ar Komisiju vairāk nekā gadu pēc tam, kad bija iesniedzis savu pieteikumu un aptuveni deviņus mēnešus pēc tam, kad Komisija to 2004. gada 29. jūnija vēstulē bija informējusi par faktu, ka tā pieteikums neatbilst [minētā] 8. punkta b) apakšpunktā izvirzītajiem nosacījumiem.
- 115 Otrkārt, ir jānoraida prasītāju arguments, ka *Kone* 2004. gada 12. un 18. februāra apsvērumos Komisijai ir tikusi sniegta informācija par citu pārkāpumu, kas ir atšķirīgs no pārkāpuma, kas esot bijis 2004. gada janvāra pārbaužu priekšmets, proti, par aizliegtu vienošanos Vācijā liftu un eskalatoru nozarē, attiecībā uz projektiem, kuri novērtēti vairāk nekā viena miljona euro apmērā, un nevis — kā izrietot no lēmumiem par pārbaudēm — par aizliegtu vienošanos vismaz Eiropas mērogā attiecībā uz visu liftu un eskalatoru tirgu.
- 116 No lēmumiem par pārbaudēm, protams, izriet, ka Komisija, tos pieņemdamā, uzskatīja, ka aizliegtā vienošanās saistībā ar tirgu sadali liftu un eskalatoru nozarē attiecās vismaz uz katru Savienības dalībvalsti. Turklāt no judikatūras izriet, ka attiecībā uz lēmumiem, ar kuriem tiek uzdots veikt pārbaudes, Komisijai ir skaidri jānorāda prezumpcijas, ko tā paredzējusi pārbaudīt (šajā ziņā skat. Tiesas 1989. gada 21. septembra spriedumu apvienotajās lietās 46/87 un 227/88 *Hoehst*/Komisija, *Recueil*, 2859. lpp., 41. punkts). Tomēr nav nepieciešams, lai lēmumā par pārbaudi būtu precīzi noteikts attiecīgais tirgus, būtu minēta iespējamo pārkāpumu precīza juridiskā kvalifikācija un būtu norādīts laikposms, kurā šie pārkāpumi izdarīti (šajā ziņā skat. Tiesas 1989. gada 17. oktobra spriedumu lietā 85/87 *Dow Benelux*/Komisija, *Recueil*, 3137. lpp., 10. punkts).

- 117 Ir jākonstatē, ka brīdī, kad *Kone* iesniedza Komisijai savu pieteikumu, 2004. gada februārī, Komisija jau bija saņēmusi informāciju attiecībā uz aizliegtu vienošanos saistībā ar tirgu sadali liftu un eskalatoru nozarē, kas “ietekmē Kopienu” 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Turklāt lēmumos par pārbaudēm ir skaidri norādīts, ka pārbaudes konkrēti attiecas uz attiecīgo uzņēmumu darbību potenciālajā liftu un eskalatoru pārdošanas un ierīkošanas tirgū, kā arī potenciālajā šo preču garantijas apkalpošanas pakalpojumu un apkopes tirgū un ka Komisija bija informēta par to, ka četrus iespējamās aizliegtās vienošanās dalībnieku darbinieki reizi gadā pulcējās, lai noteiktu katra dalībnieka daļas vismaz katrā Savienības dalībvalstī. Pamatojoties uz Komisijas rīcībā esošo informāciju, tā jau 2004. gada janvārī bija uzskatījusi, ka šī aizliegtā vienošanās attiecas uz Vācijas tirgu; tas lika tai organizēt pārbaudes Vācijā 2004. gada 28. janvārī. Šajā ziņā *Kone* apgalvojumam, ka *ThyssenKrupp* telpas Vācijā esot tikušas pārbaudītas vienīgi tāpēc, ka tur atradusies šīs sabiedrības juridiskā adrese, ir pretrunā fakts, ka 2004. gada 29. janvārī Komisija ir veikusi pārbaudes arī to grupas *ThyssenKrupp* meitassabiedrību, kuras darbojas Vācijas tirgū, telpās (apstrīdētā lēmuma 104. apsvērums).
- 118 Šādos apstākļos prasītāji nevar apgalvot, ka pārkāpums, saistībā ar kuru 2004. gada martā tika veiktas pārbaudes Vācijā tajā pašā nozarē, ir atšķirīgs pārkāpums no pārkāpuma, kas bija 2004. gada janvāra pārbaūžu priekšmets.
- 119 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka brīdī, kad *Kone* iesniedza Komisijai savu pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, *Kone* vairs nevarēja pretendēt uz atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši šī paziņojuma 8. punkta a) apakšpunktam par tā daļību aizliegtajā vienošanās Vācijā.

- 120 Trešām kārtām, prasītāji apgalvo, ka Komisijai esot vajadzējis piešķirt *Kone* pilnīgu naudas soda apmēra samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējai daļai, jo Komisijai neesot bijis zināms neviens fakts attiecībā uz aizliegtu vienošanos Vācijā, kamēr *Kone* neiesniedza savu pieteikumu par amnestiju.
- 121 Attiecīgajā tiesību normā ir paredzēts, ka, “ja uzņēmums iesniedz pierādījumus, kas attiecas uz Komisijai iepriekš nezināmiem faktiem, kuri tieši attiecas uz iespējamā karteļa [aizliegtās vienošanās] nopietnumu [smagumu] vai ilgumu, Komisija neņem tos vērā, nosakot sodanaudu uzņēmumam, kas iesniedzis šos pierādījumus”.
- 122 Šajā lietā nav strīda par to, ka brīdī, kad *Kone* iesniedza Komisijai savu pieteikumu attiecībā uz Vāciju — 2004. gada 12. februārī —, Komisija jau bija saņēmusi informāciju attiecībā uz aizliegtu vienošanos saistībā ar tirgu sadali liftu un eskalatoru nozarē Savienībā un ka šī aizliegtā vienošanās attiecās uz Vācijas tirgu. Tādējādi Komisija, pamatodamās uz tās rīcībā jau esošo informāciju, bija organizējusi pārbaudes Vācijā aptuveni divas nedēļas pirms tam, kad pie Komisijas nonāca *Kone* pieteikums.
- 123 Lai gan sadarbība, ko sniedzis *Kone*, ir radījusi būtisku pievienoto vērtību attiecībā uz elementiem, kas jau bija Komisijas rīcībā, kas licis Komisijai piešķirt *Kone* maksimālo naudas soda apmēra samazinājumu par 50 %, kurš paredzēts 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā (apstrīdētā lēmuma 792. un 793. apsvērums), Komisija varēja apstrīdētā lēmuma 791. apsvērumā pamatoti uzskatīt, ka šis uzņēmums nevar pretendēt uz naudas soda papildu samazinājumu atbilstoši minētā paziņojuma 23. punkta b) apakšpunkta pēdējai daļai.

- 124 Šajā ziņā jāatgādina, ka *Kone* pieteikums sastāvēja no vienpusējiem paziņojumiem, kas bija rakstīti pēc atmiņas, un tiem nebija pievienoti precīzi un saskaņīgi dokumentāri pierādījumi par pārkāpumu (skat. šī sprieduma 96.–109. punktu). Šādos apstākļos *Kone* pieteikumā attiecībā uz Vāciju nebija ietverti pierādījumi, kuri tieši attiektos uz kādu no identificējamiem elementiem saistībā ar pārkāpuma smagumu vai ilgumu, bet tajā galvenokārt bija ietverti paziņojumi, kurus vajadzēja apstiprināt ar citiem pierādījumiem, ko Komisija vēlāk ieguva savas izmeklēšanas laikā.
- 125 Tādējādi arī iebildums, kas attiecas uz 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pēdējās daļas nepiemērošanu, ir jānoraida.
- 126 Ceturtām kārtām, prasītāji norāda, ka, atteikdama *Kone* atbrīvojumu saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punktu, to ātri neinformējot par to, ka šis atbrīvojums vairs nav pieejams, Komisija esot pārkāpusi *Kone* tiesisko paļāvību. Tiesības tikt informētam veidojot procesuālo aizsardzību pamattiesībām neapsūdzēt pašam sevi; tas esot apstiprināts ar pieteikuma iesniedzēja tiesībām atbilstoši minētā paziņojuma 17. punktam atsaukt pieteikumu un pierādījumus, kuri izpausti tā pamatojumam, kad Komisija ir informējusi pieteikuma iesniedzēju, ka tas nevar saņemt atbrīvojumu.
- 127 Jāatgādina — kā norādīts 2002. gada paziņojuma par sadarbību 29. punktā —, ka tas rada tiesisku paļāvību, uz ko pamatojas uzņēmumi, kuri vēlas Komisiju informēt par aizliegtas vienošanās esamību. Ņemot vērā tiesisko paļāvību, ko uzņēmumi, kas vēlas sadarboties ar Komisiju, uz šī paziņojuma pamata varētu gūt, Komisijai, izvērtējot *Kone* sadarbību saistībā ar tam piemērojamā naudas soda apmēra noteikšanu, tādējādi jārikojas saskaņā ar paziņojumu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedumu lietā T-9/99 *HFB u.c./Komisija, Recueil*, II-1487. lpp., 608. punkts, un 2006. gada 15. marta spriedumu lietā T-26/02 *Daiichi Pharmaceutical/Komisija, Krājums*, II-713. lpp., 147. punkts).

- 128 Šajā lietā ir jākonstatē, ka attiecībā uz pārkāpumu Vācijā *Kone* 2004. gada 12. februārī iesniedza Komisijai pieteikumu, kas tika papildināts 2004. gada 18. februārī. Turklāt nav strīda par to, ka 2004. gada 29. jūnijā Komisija noraidīja *Kone* pieteikumu par atbrīvojumu, informējot to, ka nav izpildīti nosacījumi, kas paredzēti 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta b) apakšpunktā.
- 129 Lai gan saskaņā ar minētā paziņojuma 12. punktu “uzņēmumu nekavējoties informē par to, ka atbrīvojums no sodanaudas [naudas sodiem] saistībā ar iespējamo pārkāpumu nav pieejams”, ja izrādās, ka nav izpildīti nosacījumi šāda atbrīvojuma piešķiršanai, *Kone* nevarēja saglabāt tiesisku paļāvību uz atbrīvojumu no jebkādiem naudas sodiem termiņa dēļ, kāds pagājis no tā pieteikuma līdz 2004. gada 29. jūnija lēmumam par atteikumu.
- 130 Konkrētāk, no vienas puses, no 2002. gada paziņojuma par sadarbību 15. punkta izriet — ja 8. punkta a) vai b) apakšpunktā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, “Komisija rakstveidā piešķir [attiecīgajam] uzņēmumam nosacītu atbrīvojumu no sodanaudas [naudas sodiem]”. No tā izriet, ka saimnieciskās darbības subjekts principā nevar vienīgi ar Komisijas klusēšanu pamatot tiesisku paļāvību uz to, ka [tam] tiks piešķirts atbrīvojums no naudas sodiem.
- 131 No otras puses un katrā ziņā no šī sprieduma 96.–119. punktā veiktās analīzes izriet, ka *Kone* šajā gadījumā nevarēja cerēt, ka tam tiks piešķirts atbrīvojums no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, jo tam vajadzētu zināt, ka nebija izpildīti nedz minētā paziņojuma 8. punkta a) apakšpunktā paredzētie nosacījumi, nedz tā 8. punkta b) apakšpunktā paredzētie nosacījumi; vēl jo vairāk — kā norādīts šī sprieduma 114. punktā — *Kone* neapstrīd, ka atbrīvojumu atbilstoši šī paziņojuma 8. punkta a) apakšpunktam ir prasījis tikai aptuveni deviņus mēnešus pēc tam, kad tā pieteikums par atbrīvojumu atbilstoši [minētā paziņojuma] 8. punkta b) apakšpunktam bija noraidīts.

- 132 Visbeidzot, prasītāji nevar apgalvot, ka Komisijas attieksme būtu ietekmējusi tiesības, kas *Kone* izriet no 2002. gada paziņojuma par sadarbību 17. punkta. Proti, nekas neliedza *Kone* atsaukt savu pieteikumu atbilstoši šim paziņojumam un/vai izpaustos pierādījumus brīdī, kad Komisija tam paziņoja lēmumu nepiešķirt tam atbrīvojumu no naudas sodiem.
- 133 Tādējādi arī iebildums, kas attiecas uz tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu, ir jānoraida.
- 134 Piektām kārtām, prasītāji norāda, ka Komisijas atteikums piešķirt *Kone* atbrīvojumu atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktam ir diskriminējošs. Komisijas rīcībā pirms *Kone* pieteikuma par atbrīvojumu neesot bijis vairāk norāžu par aizliegtu vienošanos Vācijā salīdzinājumā ar norādēm, kādas Komisijai bijušas par aizliegtu vienošanos Nīderlandē pirms *Otis* pieteikuma par atbrīvojumu. Pārbaudes, kas 2004. gada janvārī veiktas *ThyssenKrupp* telpās, esot notikušas tāpēc, ka *ThyssenKrupp* juridiskā adrese bija Vācijā, nevis tāpēc, ka Komisija būtu veikusi izmeklēšanu par aizliegtu vienošanos Vācijā. Tādējādi, ja *ThyssenKrupp* juridiskā adrese būtu atradusies jebkurā citā dalībvalstī, tad *Kone* varētu tikt piemērots minētā paziņojuma 8. punkta a) apakšpunkts, jo tad Vācijā nebūtu jau veikta neviena pārbaude brīdī, kad tas iesniedza pieteikumu par atbrīvojumu.
- 135 Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisija, izvērtējot aizliegtās vienošanās dalībnieku sadarbību, nedrīkst neievērot vienlīdzīgas attieksmes principu (skat. šī sprieduma 68. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija, 237. punkts, un 2002. gada 20. marta spriedumu lietā T-31/99 *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, *Recueil*, II-1881. lpp., 240. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 136 Tomēr *Otis* situācija Nīderlandē, kad tas 2004. gada martā iesniedza savu pieteikumu par amnestiju (apstrīdētā lēmuma 127. apsvērums), nebija salīdzināma ar *Kone* situāciju Vācijā brīdī, kad *Kone* 2004. gada 12. februārī iesniedza savu pieteikumu par amnestiju (apstrīdētā lēmuma 105. apsvērums).
- 137 Konkrētāk, Komisija nebija iekļāvusi Nīderlandi nedz savā pirmajā — 2004. gada janvāra — pārbaūžu sērijā, nedz otrajā — 2004. gada marta — pārbaūžu sērijā. Pirmās pārbaudes Nīderlandē notika tikai 2004. gada 28. aprīlī un to [veikšanu] izraisīja pieteikums par atbrīvojumu, ko 2004. gada martā iesniedza *Otis* (apstrīdētā lēmuma 837. apsvērums).
- 138 Savukārt brīdī, kad *Kone* 2004. gada 12. februārī iesniedza Komisijai savu pieteikumu attiecībā uz Vāciju, Komisija 2004. gada 28. janvārī jau bija veikusi pārbaudes Vācijā saistībā ar aizliegtu vienošanos attiecībā uz tirgu sadali liftu un eskalatoru nozarē (apstrīdētā lēmuma 104., 105. un 783. apsvērums).
- 139 Visbeidzot, kā minēts šī sprieduma 117. punktā un kā izriet no lietas materiāliem, pārbaudes, ko Komisija veica Vācijā 2004. gada 28. janvārī, notika ne tikai *TKAG* un *TKE* juridiskajās adresēs Diseldorfā, bet arī divās Vācijas meitassabiedrībās, proti, *TKA* Štutgartē un *ThyssenKrupp Aufzug AG* Esenē (apstrīdētā lēmuma 104. apsvērums). Ņemot vērā pēdējo minēto elementu, prasītāji nevar apgalvot, ka pārbaudes Vācijā tika īstenotas vienīgi tādēļ, ka šajā dalībvalstī atrodas *ThyssenKrupp* juridiskā adrese.
- 140 Šādos apstākļos, tā kā *Kone* un *Otis* situācija nav salīdzināma, Komisija nav izdarījusi vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, atteikdamās piemērot *Kone* atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktam par tā sadarbību pārkāpuma Vācijā pierādīšanā.

- 141 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka visi *Kone* iebildumi par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu attiecībā uz tā sadarbību, lai pierādītu pārkāpumu Vācijā, ir jānoraida.
- 142 Sestām kārtām, prasītāji norāda, ka Komisija esot pārkāpusi *Kone* tiesības uz aizstāvību, administratīvā procesa laikā nepaziņodama tam dažādus dokumentus, kas būtu bijuši noderīgi tā aizstāvībai.
- 143 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana visās procedūrās, kuru rezultātā var tikt noteiktas sankcijas, it īpaši naudas sodi vai kavējuma naudas, ir Savienības tiesību pamatprincips, kas ir jāievēro arī administratīva rakstura procesā (skat. šī sprieduma 31. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Papierfabrik August Koehler u.c./Komisija*, 34. punkts, un šī sprieduma 32. punktā minēto spriedumu lietā *Prym un Prym Consumer/Komisija*, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 144 Saskaņā ar judikatūru konkurences lietās piekļuves lietas materiāliem mērķis ir arī ļaut paziņojuma par iebildumiem adresātiem iepazīties ar pierādījumiem, kas atrodas Komisijas lietas materiālos, lai tie, pamatojoties uz šiem faktiem, varētu atbilstoši izteikt savu viedokli par secinājumiem, pie kuriem Komisija ir nonākusi savā paziņojumā par iebildumiem. Tādējādi piekļuve lietas materiāliem ietilpst procesuālajās garantijās, kuru mērķis ir aizsargāt tiesības uz aizstāvību un, it īpaši, nodrošināt tiesību tikt uzklausītam efektīvu īstenošanu (šajā ziņā skat. Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland u.c./Komisija*, *Recueil*, I-123. lpp., 68. punkts; skat. arī Vispārējās tiesas 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā T-38/02 *Groupe Danone/Komisija*, Krājums, II-4407. lpp., 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 145 Tādējādi Komisijai ir pienākums piešķirt uzņēmumiem, kas iesaistīti administratīvajā procesā saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu, piekļuvi visiem gan apsūdzošajiem, gan attaisnošajiem dokumentiem, ko tā savākusi izmeklēšanas laikā, izņemot citu uzņēmumu komercnoslēpumus, iestādes iekšējos dokumentus un citu konfidenciālu informāciju (šajā ziņā skat. šī sprieduma 144. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland u.c./Komisija*, 68. punkts, un šī sprieduma 144. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone/Komisija*, 34. punkts).
- 146 Turklāt jāatgādina — tas vien, ka nav paziņots apsūdzošs dokuments, veido tiesību uz aizstāvību pārkāpumu tikai tad, ja attiecīgais uzņēmums var pierādīt, ka Komisija ir balstījies uz šo dokumentu, lai pamatotu savu iebildumu attiecībā uz pārkāpuma esamību, un šis iebildums varēja tikt pierādīts, vienīgi atsaucoties uz minēto dokumentu (Tiesas 1983. gada 25. oktobra spriedums lietā 107/82 *AEG-Telefunken/Komisija*, *Recueil*, 3151. lpp., 24.–30. punkts; 1983. gada 9. novembra spriedums lietā 322/81 *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija*, *Recueil*, 3461. lpp., 7.–9. punkts, un šī sprieduma 83. punktā minētais spriedums lietā *SGL Carbon/Komisija*, 97. punkts).
- 147 Savukārt attiecībā uz attaisnojoša dokumenta nepaziņošanu no pastāvīgās judikatūras izriet, ka attiecīgajam uzņēmumam ir tikai jāpierāda, ka tā neizpaušana varēja uzņēmumam nelabvēlīgi ietekmēt procesa norisi un Komisijas lēmuma saturu. Tādējādi pietiek, ja uzņēmums pierāda, ka tas minēto attaisnojošo dokumentu varēja izmantot savai aizstāvībai tādā ziņā, ka, ja tas to būtu varējis izmantot administratīvā procesa laikā, uzņēmums būtu varējis atsaukties uz pierādījumiem, kuri neatbilst Komisijas šajā posmā izdarītajiem secinājumiem, un tādēļ kaut kādā veidā būtu varējis ietekmēt tās lēmumā ietvertos vērtējumus vismaz attiecībā uz tam inkriminētās darbības smagumu un ilgumu un tādējādi naudas soda apmēru (skat. šī sprieduma 144. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland u.c./Komisija*, 74. un 75. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 148 Pirmkārt, prasītāji norāda, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir pamatojusies uz atsevišķiem dokumentiem, nedodot *Kone* iespēju tos izskatīt, tāpat arī neuzklausot to

saistībā ar šo dokumentu saturu; šie dokumenti nav minēti arī paziņojumā par iebildumiem. Prasītāji šajā ziņā atsaucas uz dokumentiem, kas minēti apstrīdētā lēmuma 927. zemspītras piezīmē, kas attiecas uz 783. apsvērumu.

- 149 Jākonstatē, ka dokumentus, uz kuriem atsaucas prasītāji, — kas ir dokumenti, kuri Vācijā izņemti pie *ThyssenKrupp*, kad tika veiktas 2004. gada 28. janvāra pārbaudes — Komisija nav izmantojusi, lai konstatētu pārkāpuma Vācijā esamību. Tie ir vienīgi minēti apstrīdētā lēmuma 927. zemspītras piezīmē, kas attiecas uz 783. apsvērumu, kurš daļā attiecībā uz naudas sodu ir saistīts ar Komisijas atteikumu piešķirt *Kone* atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktam.
- 150 Norādītais Komisijas atteikums apstrīdētajā lēmumā galvenokārt ir pamatots nevis ar dokumentiem, kas minēti 927. zemspītras piezīmē, bet gan ar konstatējumu, ka Komisija, pamatojamās uz informāciju, ko trešais informators tai bija sniedzis pirms *Kone* 2004. gada 12. februāra pieteikuma, jau bija organizējusi pārbaudes Vācijā 2004. gada 28. janvārī (apstrīdētā lēmuma 783. apsvērums). Tādējādi šis iebildums ir jānoraida.
- 151 Otrkārt, prasītāji vērs uzmanību uz to, ka *Kone* tiesības uz aizstāvību esot pārkāptas, jo administratīvā procesa laikā tam nav bijusi piekļuve vairākiem dokumentiem vai dokumentu daļām, ko Komisija uzskatījusi par konfidencialiem, kas būtu varējuši palīdzēt tam pierādīt, ka tā 2004. gada 12. februāra pieteikums atbilst 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem. Jautājums esot par nekonfidenciālo versiju, kas ir pilnīgāka par informatora paziņojumiem, par ierobežotu skaitu dokumentu, kas atrasti *ThyssenKrupp* telpās, veicot 2004. gada 28. janvāra pārbaudes Vācijā, un par aktu ar norādījumiem attiecībā uz 2004. gada marta pārbaudēm.

- 152 Pēc prasītāju uzskatiem, ja *Kone* būtu bijusi piekļuve šiem dokumentiem, tas administratīvā procesa laikā būtu varējis pierādīt, ka tad, ja abstrahējas no *Kone* 2004. gada 12. februāra pieteikuma, Komisijas rīcībā nebija pietiekamu norāžu par pārkāpuma Vācijā esamību, lai varētu uzdot otru pārbaūžu sēriju šajā dalībvalstī 2004. gada martā. Tādējādi *Kone* būtu varējis pierādīt, ka tā 2004. gada 12. februāra pieteikums bija pamatā pārbaudēms, kas tika organizētas Vācijā 2004. gada martā, tādējādi tas būtu varējis saņemt atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktam. Tādējādi *Kone* arī būtu varējis pierādīt, ka iemesli, kurus Komisija norādījusi, lai atteiktu tam šo piekļuvi, bija nepamatoti.
- 153 Tādējādi ir jāpārbauda, vai, ņemot vērā šī sprieduma 143.–147. punktā minēto judikatūru, prasītāji ir pierādījuši, ka šo elementu neizpaušana varēja prasītājiem nelabvēlīgi ietekmēt procesa norisi un apstrīdētā lēmuma saturu.
- 154 No šī sprieduma 110.–119. punktā veiktās analīzes izriet, ka apstrīdētā lēmuma 783.–786. apsvērumā Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka brīdī, kad *Kone* iesniedza tai savu pieteikumu attiecībā uz Vāciju — 2004. gada 12. februārī —, un tiktāl, ciktāl varēja uzskatīt, ka šis pieteikums ir pamatots ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktu, *Kone* vairs nevarēja pretendēt uz atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši šai tiesību normai par to, ka tas bijis aizliegtās vienošanās Vācijā dalībnieks. Proti, brīdī, kad *Kone* iesniedza Komisijai savu pieteikumu par amnestiju, Komisija 2004. gada 28. janvārī jau bija veikusi pārbaudes Vācijā saistībā ar aizliegtu vienošanos attiecībā uz tirgu sadali liftu un eskalatoru nozarē (apstrīdētā lēmuma 104., 105. un 783. apsvērumi) pēc tam, kad trešais informators to bija informējis par aizliegtas vienošanās esamību šajā nozarē.
- 155 No tā izriet, ka prasītāju iebildumam, kas attiecas uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu tādēļ, ka administratīvā procesa laikā nebija piekļuves elementiem, kuri identificēti šī

sprieduma 151. punktā, nevar piekrist. Tā kā *Kone* nebija pirmais uzņēmums, kurš sniedza Komisijai pierādījumus, kas dotu tai iespēju pieņemt lēmumu, ar kuru tiek uzdots veikt pārbaudes atbilstoši Regulas Nr. 17 14. panta 3. punktam, jebkādi papildu argumenti, ko *Kone* būtu varējis izvirzīt administratīvā procesa laikā, ja tam būtu bijusi piekļuve elementiem, kuri identificēti šī sprieduma 151. punktā, nevarētu likt Komisijai ieņemt atšķirīgu nostāju attiecībā uz *Kone* pieteikumu par amnestiju. Turklāt, pat pieņemot, ka prasītāji varēja pierādīt, ka šī sprieduma 151. punktā minētie dokumenti, attiecībā uz kuriem tiem bija atteikta piekļuve, būtu palīdzējuši tiem pierādīt, ka to 2004. gada 12. februāra pieteikums atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību atbilda šī paziņojuma 8. punkta a) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem, ir jākonstatē, ka prasītāji pat nav lūguši Komisijai piekļuvi visiem dokumentiem, kuri izņemti, veicot 2004. gada 28. janvāra pārbaudes *ThyssenKrupp* telpās, — prasītāji to ir skaidri atzinuši tiesas sēdē, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumu, paskaidrodami, ka *Kone* tolaik nebija paredzējis pieprasīt šo atbrīvojumu saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktu.

¹⁵⁶ Tātad, pat pieņemot, ka Komisija būtu pieļāvusi nelikumību, nepaziņodama *Kone* elementus, kuri identificēti šī sprieduma 151. punktā — kas nav pierādīts, ņemot vērā Komisijas apgalvojumu, ka šie elementi ir konfidenciāli vai ir šīs iestādes iekšējie dokumenti (skat. šī sprieduma 145. punktu) —, un ka tātad *Kone* būtu saņēmis piekļuvi visiem lūgtajiem dokumentiem, *Kone* nebūtu spējis pierādīt, ka pirms *Kone* pieteikuma par amnestiju Komisijas rīcībā nebija pietiekamu norāžu par pārkāpuma Vācijā esamību, lai varētu uzdot veikt otru pārbauci sēriju šajā dalībvalstī 2004. gada martā. Proti, tā kā *Kone* nav lūdzis piekļuvi visiem dokumentiem, kuri izņemti, veicot 2004. gada 28. janvāra pārbaudes *ThyssenKrupp* telpās, tas katrā ziņā nebūtu spējis pierādīt, ka Komisijas rīcībā nebija pietiekamu norāžu, lai veiktu otru pārbauci sēriju Vācijā. Tādējādi prasītāju iebildums nav atbalstāms.

- 157 Šādos apstākļos nav jāapmierina arī prasītāju pieteikums par procesa organizatoriskajiem pasākumiem, kura mērķis ir noteikt Komisijai pienākumu paziņot šī sprieduma 151. punktā identificētos elementus.
- 158 Tādējādi pamats, kas attiecas uz *Kone* tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, ir jānoraida.
- 159 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka visi *Kone* iebildumi par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu attiecībā uz tā sadarbību, lai pierādītu pārkāpumu Vācijā, ir jānoraida.

Par *Kone* sadarbību, lai pierādītu pārkāpumu Nīderlandē

- 160 *Kone*, kurš bija trešais uzņēmums, kas iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz aizliegto vienošanos Nīderlandē (apstrīdētā lēmuma 130. un 846. apsvērums), nav piemērots naudas soda apmēra samazinājums atbilstoši norādītajam paziņojumam attiecībā uz minēto aizliegto vienošanos (apstrīdētā lēmuma 850. apsvērums). Šajā ziņā Komisija apstrīdētā lēmuma 848. un 849. apsvērumā paskaidro:

“848 *Kone* apsvērumi attiecībā uz Nīderlandi [*konfidenciāli*].

849 *Kone* apsvērumi tā pieteikumā [atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību] saglabājas pārprotami attiecībā uz apjomu, kādā tas piedalījies aizliegtās vienošanās darbībās un attiecībā uz diskusiju pret konkurenci vērsto mērķi. [*konfidenciāli*] Tāpat *Kone* uzsver faktu, ka atsevišķi lēmumi bija pamatoti ar

lēģitīmiem ekonomiskiem apsvērumiem. Ņemot vērā šo pārprotamību un faktu, ka brīdī, kad *Kone* iesniedza apsvērumus, Komisijas rīcībā jau bija spēcīgs pierādījumu kopums [*konfidenciāli*], *Kone* apsvērumi attiecībā uz Nīderlandi nesniedza Komisijai jaunus būtiskus elementus, bagātīgas sīkas ziņas vai informāciju, kas vispārīgi būtu palielinājuši tās spēju pierādīt pārkāpumu. Tādējādi [2002. gada] paziņojuma par sadarbību 21. punktā izvirzītie nosacījumi nav izpildīti.”

- 161 Pirmām kārtām, prasītāji norāda, ka Komisija esot pārkāpusi 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punktu, izvērtējuma *Kone* sadarbību. Proti, *Kone* esot izbeidzis dalību pārkāpumā, iesniedzams pieteikumu par atbrīvojumu, un esot iesniedzis Komisijai tādu pierādījumus par iespējamo pārkāpumu, kas radījuši būtisku pievienoto vērtību attiecībā pret pierādījumiem, kas jau bija Komisijas rīcībā.
- 162 Jāatgādina, ka, ņemot vērā rīcības brīvību, kāda Komisijai piemīt, izvērtējot uzņēmuma sadarbību atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību un, konkrēti, izvērtējot, vai pierādījumiem ir būtiska pievienotā vērtība šī paziņojuma 21. punkta izpratnē, Vispārējā tiesa novērtējumu var aizliegt tikai tad, ja šī rīcības brīvība ir acīmredzami pārsniegta (šajā ziņā skat. šī sprieduma 83. punktā minēto 2008. gada 18. jūnija spriedumu lietā *Hoechst/Komisija*, 555. punkts).
- 163 Tādējādi ir jāpārbauda, vai Komisija ir acīmredzami pārsniegusi savu rīcības brīvību, konstatējuma, ka pierādījumiem, ko sniedzis *Kone*, nav būtiskas pievienotās vērtības attiecībā pret pierādījumiem, kas jau bija tās rīcībā brīdī, kad minētais uzņēmums iesniedza pieteikumu par amnestiju.

164 Šajā ziņā jāatgādina — no 2002. gada paziņojuma par sadarbību 7. punkta izriet, ka “viena vai vairāku uzņēmumu sadarbšanās var attaisnot Komisijas noteikto sodanaudas samazinājumu” un ka “jebkuram sodanaudas samazinājumam ir jāatspoguļo uzņēmuma faktiskais ieguldījums kvalitātes un laika ziņā attiecībā uz pārkāpuma konstatēšanu, ko veic Komisija”. Turklāt saskaņā ar šī paziņojuma 22. punktu ““pievienotās vērtības” jēdziens attiecas uz to, ciktāl iesniegtie pierādījumi pēc sava rakstura un detalizētības pakāpes stiprina Komisijas spēju pierādīt attiecīgos faktus”. Ir norādīts arī, ka, “veicot šādu vērtējumu, Komisija parasti uzskata, ka lielāka vērtība ir rakstiskiem pierādījumiem, kas iegūti laikposmā, uz kuru attiecas fakti, nevis vēlāk iegūtiem pierādījumiem”, un ka “tāpat arī uzskata, ka lielāka vērtība ir pierādījumiem, kas tieši attiecas uz attiecīgajiem faktiem, nevis pierādījumiem, kam [ar šiem faktiem] ir netieša saistība”. Visbeidzot, minētā paziņojuma 24. punktā ir noteikts, ka “uzņēmums, kas vēlas panākt sodanaudas samazinājumu, iesniedz Komisijai pierādījumus par attiecīgo karteli [aizliegto vienošanos]”.

165 Pirmkārt, attiecībā uz pašu iesniegto pierādījumu raksturu ir jākonstatē, ka *Kone* nav sniedzis Komisijai aktuālus pierādījumus. Savā pieteikumā attiecībā uz Nīderlandi *Kone* ir vienīgi sniedzis paskaidrojumus un izvirzījis apsvērumus saistībā ar saziņu un diskusijām, kādas bijušas starp *Kone*, *Schindler*, *Otis*, *ThyssenKrupp* un *MEE* Nīderlandē (turpmāk tekstā kopā saukti “piecu uzņēmumu grupa”), pilnībā noliedzot, ka šai saziņai un diskusijām būtu pret konkurenci vērsts raksturs. [*konfidenciāli*]

166 Otrkārt, attiecībā uz iesniegto pierādījumu detalizētības pakāpi ir jākonstatē, ka prasītāji apgalvo — *Kone* ir sniedzis sīku informāciju [*konfidenciāli*]. *Kone* šajā ziņā esot sniedzis informāciju par projektu [*konfidenciāli*], kas esot tikusi izmantota, lai

pierādītu savas un *Schindler* dalības aizliegtajā vienošanās Nīderlandē sākuma datumu. *Kone* esot sniedzis arī informāciju, ko Komisija neesot izmantojusi apstrīdētajā lēmumā.

167 Attiecībā uz [*konfidenciāli*] prasītāji apgalvo, ka ir snieguši Komisijai informāciju ar būtisku pievienoto vērtību [*konfidenciāli*].

168 Šajā ziņā ir jānorāda, ka ar informāciju, ko *Kone* sniedzis savā pieteikumā atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, bija noliegts, ka diskusijām, kas notikušas piecu uzņēmumu grupā, būtu bijis pret konkurenci vērstš mērķis. Proti, *Kone*, konkrēti, savā pieteikumā ir apgalvojis, ka [*konfidenciāli*]. Turklāt *Kone* savā pieteikumā ir apliecinājis, ka sanāksmju — kurās bijusi klāt piecu uzņēmumu grupa — laikā dalībnieki [*konfidenciāli*].

169 Šādos apstākļos Komisija apstrīdētā lēmuma 849. apsvērumā varēja pamatoti uzskatīt, ka informācija, kas minēta šī sprieduma 167. punktā un ko *Kone* sniedzis savā pieteikumā, bija pārprotama vai ka, citiem vārdiem, tā nav pietiekami precīza, lai uz to varētu attiecināt būtisku pievienoto vērtību 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē. Proti, ir uzskatāms, ka tad, ja uzņēmums, kurš saistībā ar savu pieteikumu par amnestiju nenodod Komisijai aktuālus pierādījumus, informē Komisiju par atsevišķiem elementiem, kas tai iepriekš nav bijuši zināmi, šos elementus var uzskatīt par tādiem, kuri būtiski palielina Komisijas spēju pierādīt aizliegtu vienošanos, tikai tad, ja attiecīgais uzņēmums parāda sakarību starp šo informāciju un minētās aizliegtās vienošanās esamību, jo uzņēmuma iesniegtajiem pierādījumiem faktiski ir jāpalielina Komisijas spēja pierādīt pārkāpumu. Šajā lietā, kā uzsvērusi Komisija, *Kone* pieteikums attiecībā uz Nīderlandi drīzāk samazināja pierādījumu, kas jau bija tās rīcībā, pierādījuma spēku, jo *Kone*, konkrēti, ir noliedzis, ka diskusijām starp konkurentiem būtu bijis pret konkurenci vērstš mērķis.

170 Turklāt vispirms attiecībā uz iespējamo informāciju, ko sniedzis [konfidenciāli], ir jākonstatē, ka *Kone* savā pieteikumā par amnestiju nepaskaidro, kādā veidā projekti, kas ir aizliegtās vienošanās priekšmets, tika identificēti, un nesniedz arī informāciju par sadales mehānismu, par kādu būtu vienojušies aizliegtās vienošanās Nīderlandē dalībnieki. [konfidenciāli] Šādos apstākļos iespējamā informācija, ko sniedzis *Kone* [konfidenciāli], nevar tikt uzskatīta par tādu, kas atbilst 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Faktam, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 430. apsvērumā ir minējusi *Kone* pieteikuma fragmentu, pamatodama savu apgalvojumu, ka piecu uzņēmumu grupa mēģināja saglabāt cenu stabilitāti tirgū, šajā ziņā nav nozīmes.

171 Tad attiecībā uz vispārējo komiteju (apstrīdētā lēmuma 391. un 398. apsvērumi) *Kone* pieteikumā bija ietverta informācija [konfidenciāli]. Tomēr, kā norādīts šī sprieduma 168. punktā, *Kone* ir noliedzis, ka tai būtu pret konkurenci vērsti mērķi, norādamas, ka [konfidenciāli]. Tādējādi *Kone* apsvērumiem attiecībā uz vispārējo komiteju, kas izvirzīti tā pieteikumā par amnestiju, nevar piešķirt nekādu būtisku pievienoto vērtību. Katrā ziņā arī ir jāuzsver, ka vispārējās komitejas sanāksmju esamība Komisijai jau bija zināma brīdī, kad *Kone* 2004. gada 19. jūlijā iesniedza pieteikumu par amnestiju, jo tā bija minēta *ThyssenKrupp* 2004. gada aprīļa pieteikumā un šī pieteikuma 2004. gada 11. maija papildinājumā un tieši izrietēja no dokumentiem, kas izņemti, veicot pārbaudi pie *ThyssenKrupp* 2004. gada 28. aprīlī (apstrīdētā lēmuma 398. apsvērumi un dokumenti, kas minēti 577. un 578. zemsvitras piezīmē).

172 Visbeidzot, attiecībā uz grupas līgumiem ir jāuzsver, ka tie bija minēti apstrīdētajā lēmumā (apstrīdētā lēmuma 457.–463. apsvērumi), jo tiem bija nepieciešams noorganizēt citu projektu sadales sistēmu. Proti, savā pieteikumā atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību *Kone* ir vienīgi informējis Komisiju [konfidenciāli]. Tādējādi *Kone* apsvērumiem attiecībā uz grupas līgumiem, kas izvirzīti tā pieteikumā par amnestiju, nevar piešķirt nekādu būtisku pievienoto vērtību.

- 173 Attiecībā uz iespējamo *Kone* sniegto informāciju saistībā ar aizliegtās vienošanās īstenošanu [*konfidenciāli*] ir jānorāda, ka *Kone* 2004. gada 19. jūlija pieteikumā, protams, ir iekļauta informācija [*konfidenciāli*]. Tomēr, kā jau konstatēts šī sprieduma 168. punktā, *Kone* ir mēģinājis pierādīt, ka šie notikumi ir izskaidrojami ar legītimiem ekonomiskiem apsvērumiem.
- 174 Kā jau norādīts šī sprieduma 169. punktā, tad, ja uzņēmums, kurš saistībā ar savu pieteikumu par amnestiju nenodod Komisijai aktuālus pierādījumus, sniedz Komisijai atsevišķu informāciju, kas tai iepriekš nav bijusi zināma, šos elementus var uzskatīt par tādiem, kuri būtiski palielina Komisijas spēju pierādīt pārkāpumu, tikai tad, ja attiecīgais uzņēmums parāda sakarību starp šo informāciju un minētās aizliegtās vienošanās esamību.
- 175 Šajā gadījumā informācija, ko *Kone* bija sniedzis savā pieteikumā attiecībā uz Nīderlandi, tās pārprotamā rakstura dēļ varēja tikt izmantota tikai tam, lai apstiprinātu sanāksmju datumus un projektus, par ko tajās diskutēts, attiecībā uz kuriem to, ka tie ietilpst pārkāpumā, var uzskatīt, vienīgi pateicoties paziņojumiem un pierādījumiem, ko snieguši *Otis* un *ThyssenKrupp* vai ko Komisija saņēmusi neatkarīgā veidā, veicot padziļinātu izmeklēšanu. Šādos apstākļos Komisija varēja pamatoti uzskatīt, ka *Kone* pieteikumā ietvertajai informācijai par projektiem, par ko konkurenti diskutējuši, un par sanāksmēm starp konkurentiem nav būtiskas pievienotās vērtības 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē.
- 176 Šajā ziņā prasītāji ir uzsvēruši, ka informācija attiecībā uz projektu [*konfidenciāli*], ko *Kone* ir sniedzis Komisijai, ir izmantota apstrīdētajā lēmumā (apstrīdētā lēmuma 519. un 523. apsvērumi), lai pierādītu, ka sākuma datums *Kone*, kā arī *Schindler* līdzdalībai ar slepenām norunām saistītajās darbībās Nīderlandē ir 1999. gada 1. jūnijs. Tomēr, kā norādīts šī sprieduma 175. punktā, ir jākonstatē, ka šī informācija varēja tikt izmantota tikai tam, lai apstiprinātu sanāksmes datumu un projektu, par ko tajā

diskutēts; *Kone* tomēr neatzina, ka sanāksme attiecībā uz šo projektu būtu vērsta pret konkurenci. Šajā ziņā, kā atgādināts šī sprieduma 164. punktā, jebkuram Komisijas piemērotā naudas soda apmēra samazinājumam ir jāatspoguļo uzņēmuma faktiskais ieguldījums attiecībā uz pārkāpuma pierādījumu konstatēšanu, ko veic Komisija. Šādos apstākļos informācija attiecībā uz projektu [*konfidenciāli*], uz ko atsaucas prasītāji un kas bija ietverta *Kone* pieteikumā, nevar tikt uzskatīta par tādu, kam būtu būtiska pievienotā vērtība 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē.

¹⁷⁷ Attiecībā uz informāciju, ko *Kone* sniedzis Komisijai, bet kas neesot minēta apstrīdētajā lēmumā, tas vien, ka šī informācija nav izmantota, lai pierādītu aizliegtās vienošanās Nīderlandē esamību, liecina par to, ka šī informācija nav palielinājusi Komisijas spēju pierādīt pārkāpumu un tādējādi tai nebija būtiskas pievienotās vērtības 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē. Šajā ziņā attiecībā uz projektu [*konfidenciāli*], ko konkrēti norādījis *Kone*, kas esot minēts paziņojumā par iebildumiem, bet kura apraksts apstrīdētajā lēmumā neesot iekļauts, papildus tam, ka *Kone* sniegtajai informācijai attiecībā uz šo projektu katrā ziņā nebija būtiskas pievienotās vērtības (skat. šī sprieduma 176. punktu), ir jānorāda — tāpat kā norādījusi Komisija —, ka, ja tās rīcībā esošie elementi skaidri liecināja par norunu, tie neļāva izdarīt ticamu secinājumu attiecībā uz šīs norunas saturu; šī iemesla dēļ Komisija nav šo projektu minējusi apstrīdētā lēmuma 12.2.4. apakšiedaļā iekļautajā paraugam sniegtajā sarakstā ar projektiem, kas tikuši piešķirti.

¹⁷⁸ Treškārt, prasītāji nevarot par pamatojumu izmantot apstrīdētajā lēmumā sniegto norāžu uz *Kone* pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību skaitu. Tāpat tas, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir izmantojusi visus tās rīcībā esošos

pierādījumus un tāpat arī informāciju, ko savā pieteikumā bija sniedzis *Kone*, nepierāda, ka pēdējai minētajai informācijai bija būtiska pievienotā vērtība attiecībā pret pierādījumiem, kas minētajā dienā jau bija Komisijas rīcībā.

179 Ceturtkārt, pat ja — kā apgalvo prasītāji — ir *a priori* jāpieļauj, ka informācija, ko sniedz trešais vai ceturtais pieteikuma atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību iesniedzējs, var radīt būtisku pievienoto vērtību, ir jākonstatē, ka šajā lietā, ņemot vērā *Kone* iesniegto pierādījumu raksturu un detalizētības pakāpi, Komisija katrā ziņā nav acīmredzami pārsniegusi savu rīcības brīvību, uzskatīdama, ka minētajiem elementiem nav būtiskas pievienotās vērtības minētā paziņojuma 21. punkta izpratnē. Proti, no iepriekš izklāstītās analīzes izriet — pat ja pieņemtu, ka informācijai, kas sniegta *Kone* pieteikumā, varēja būt zināma pievienotā vērtība tiktāl, ciktāl ar to Komisijai esot darīti zināmi elementi, kas tai iepriekš nebija zināmi, nevar uzskatīt, ka šī informācija ir būtiski palielinājusi Komisijas spēju pierādīt attiecīgo pārkāpumu, ņemot vērā minētajā pieteikumā ietvertās neprecizitātes attiecībā uz diskusiju starp konkurentiem par pret konkurenci vērsto raksturu.

180 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka iebildums, kas attiecas uz 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta pārkāpumu, ir jānoraida.

181 Otrām kārtām, prasītāji vērš uzmanību uz to, ka *Kone* ir pilnībā un pastāvīgi sadarbojies ar Komisiju un visu izmeklēšanas laiku ir sniedzis Komisijai visu informāciju, kas bijusi *Kone* rīcībā. Tādējādi *Kone* esot atzinis savu dalību aizliegtajā vienošanās Nīderlandē, tiklīdz tas savu iekšējo izmeklēšanu rezultātā esot uzzinājis par savas Nīderlandes meitassabiedrības dalību.

- 182 Tomēr no iepriekš izklāstītās analīzes izriet, ka *Kone* iesniegtie pierādījumi nerādīja būtisku pievienoto vērtību 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē. Šādos apstākļos saskaņā ar šo tiesību normu Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka *Kone* nevar tikt samazināts naudas soda apmērs atbilstoši minētajam paziņojumam.
- 183 Protams, ja saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta otro daļu Komisija var ņemt vērā sadarbības apjomu un nepārtrauktību, piemērojamās kategorijas iekšienē noteikdama naudas soda apmēra samazinājumu, kāds jāpiešķir uzņēmumam, kas iesniedzis pierādījumus, kuriem ir būtiska pievienotā vērtība minētā paziņojuma 21. punkta izpratnē, tad šajā lietā prasītāju norādei uz *Kone* sadarbības apjomu un nepārtrauktību nav nozīmes, jo šī paziņojuma 21. punktā izvirzītie nosacījumi katrā ziņā nebija izpildīti.
- 184 Tādējādi iebildums, kas attiecas uz *Kone* sadarbības apjomu un nepārtrauktību, ir jānoraida.
- 185 Trešām kārtām, prasītāji apgalvo, ka, atteikdamās *Kone* piemērot 2002. gada paziņojuma par sadarbību B punktu, Komisija nav ievērojusi tiesiskās palāvības aizsardzības principu. Proti, pieteikumu par atbrīvojumu atbilstoši šim paziņojumam iesniedzēji varētu sagaidīt, ka, ja ir ievēroti [minētajā paziņojumā] paredzētie nosacījumi, tad tiek piešķirts atbrīvojums vai naudas soda apmēra samazinājums. *Kone* pieteikums attiecībā uz Nīderlandi esot atbildis minētajā paziņojumā izvirzītajiem nosacījumiem.
- 186 Kā norādīts 2002. gada paziņojuma par sadarbību 29. punktā, tas rada pamatu to uzņēmumu tiesiskai palāvībai, kuri vēlas Komisiju informēt par aizliegtas vienošanās esamību. Ņemot vērā tiesisko palāvību, kādu uzņēmumi, kuri vēlējas sadarboties ar Komisiju, varēja gūt, pamatojamies uz šo paziņojumu, Komisijai, izvērtējot *Kone*

sadarbību, lai noteiktu *Kone* piemērojamā naudas soda apmēru, tādējādi bija jārikojas saskaņā ar paziņojumu (šajā ziņā skat. šī sprieduma 127. punktā minēto spriedumu lietā *HFB u.c./Komisija*, 608. punkts, un šī sprieduma 127. punktā minēto spriedumu lietā *Daichi Pharmaceutical/Komisija*, 147. punkts).

187 Tomēr, tā kā prasītāji nav pierādījuši, ka Komisija, izvērtējuma *Kone* sadarbību, būtu pārkāpusi 2002. gada paziņojuma par sadarbību normas, arī iebildums, kas attiecas uz tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu, ir jānoraida.

188 Ceturtām kārtām, prasītāji apgalvo, ka ar Komisijas atteikumu piešķirt *Kone* amnestiju atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību ir pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips.

189 No vienas puses, *Kone* pieteikums neesot vairāk pārprotams kā *Otis* vai *ThyssenKrupp* pieteikumi. Pirmkārt, *Otis* esot noliedzis strukturāla karteļa esamību un esot apgalvojis, ka pārkāpumam ir iestājies noilgums. Otrkārt, *ThyssenKrupp* savā pieteikumā par amnestiju esot apliecinājis, ka sanāksmes notika neregulāri un bija gari laikposmi, kuros nenotika neviena sanāksme. *ThyssenKrupp* tāpat esot paziņojis, ka pārkāpums ir attiecies uz nelielu skaitu projektu. Treškārt, *Kone* pieteikums esot iesniegts divarpus mēnešus pēc Komisijas pārbaudēm Nīderlandē, proti, relatīvi agrīnā procesa [stadijā]. Katrā ziņā brīdīm, kad pieteikums par atbrīvojumu esot iesniegts, neesot nozīmes tiktāl, ciktāl tas rada būtisku pievienoto vērtību. Saistībā ar aizliegto vienošanos Vācijā *Schindler* turklāt esot saņēmis samazinājumu par 15% par pieteikumu, kas iesniegts gandrīz astoņus mēnešus pēc pārbaudēm Vācijā un trīs mēnešus pēc

tam, kad Komisija nosūtījusi pārkāpuma dalībniekiem šajā dalībvalstī informācijas pieprasījumus (apstrīdētā lēmuma 110., 112. un 856. apsvērums).

- ¹⁹⁰ No otras puses, *Kone* stāvoklis būtu jāsalīdzina ar *ThyssenKrupp* stāvokli Beļģijā. Proti, *ThyssenKrupp* esot saņēmis naudas soda apmēra samazinājumu par 20% atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību (apstrīdētā lēmuma 769.–773. apsvērums). Tomēr *ThyssenKrupp* esot bijis trešais uzņēmums, kurš iesniedzis pieteikumu par atbrīvojumu attiecībā uz Beļģiju, un tā pieteikumā esot vienīgi ietverti paziņojumi, nevis dokumentāri pierādījumi, kuri apstiprinātu pierādījumus, kas jau bija Komisijas rīcībā. Turklāt šī pieteikuma iesniegšanas brīdī Komisijas rīcībā jau esot bijis daudz vairāk pierādījumu attiecībā uz aizliegto vienošanos Beļģijā nekā pierādījumu, kas bijuši tās rīcībā attiecībā uz aizliegto vienošanos Nīderlandē, kad *Kone* iesniedza savu pieteikumu par atbrīvojumu. Tātad atteikums piešķirt *Kone* samazinājumu attiecībā uz aizliegto vienošanos Nīderlandē esot diskriminējošs.
- ¹⁹¹ Kā atgādināts šī sprieduma 135. punktā, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisija, izvērtējot aizliegtās vienošanās dalībnieku sadarbību, nedrīkst neievērot vienlīdzīgas attieksmes principu.
- ¹⁹² Pirmkārt, attiecībā uz iespējamo vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, izvērtējot aizliegtās vienošanās Nīderlandē dalībnieku sadarbību, ir jākonstatē, ka *Otis* ir saņēmis atbrīvojumu no naudas sodiem, jo tas saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktu bija pirmais uzņēmums, kurš iesniedza Komisijai pierādījumus, kas ļāva tai pieņemt lēmumu par pārbaudi (apstrīdētā lēmuma 837. apsvērums). Tādējādi *Otis* situācija nevar tikt salīdzināta ar situāciju, kādā bija *Kone*, kurš savu pieteikumu attiecībā uz Nīderlandi atbilstoši šim paziņojumam iesniedza brīdī, kad Komisija jau bija veikusi pārbaudes šajā dalībvalstī (apstrīdētā lēmuma 846. apsvērums).

¹⁹³ Savukārt *ThyssenKrupp* bija otrais uzņēmums, kurš iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Nīderlandi, kas tika iesniegts dienā, kad Komisija veica pārbaudes šajā dalībvalstī — 2004. gada 28. aprīlī (apstrīdētā lēmuma 128., 129. un 840. apsvērumi). *ThyssenKrupp* ir saņēmis naudas soda apmēra samazinājumu par 40 % atbilstoši minētā paziņojuma 23. punkta b) apakšpunkta pirmās daļas pirmajam ievilkumam tāpēc, ka tas bija pirmais uzņēmums, kurš atbilda šī paziņojuma 21. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, jo bija iesniedzis Komisijai pierādījumus, kam ir būtiska pievienotā vērtība (apstrīdētā lēmuma 844. apsvērumi). Ir jākonstatē, ka saskaņā ar tā paša paziņojuma 23. punkta b) apakšpunkta pirmās daļas pirmo ievilkumu *Kone* neesot varējis saņemt naudas soda samazinājumu atbilstoši šai tiesību normai, jo tajā noteiktais naudas soda apmēra samazinājums ir paredzēts tikai vienam uzņēmumam, šajā gadījumā — *ThyssenKrupp*, kura sadarbība ir agrāka par *Kone* sadarbību.

¹⁹⁴ Neatkarīgi no iepriekšējā punktā izdarītā konstatējuma *Kone* sadarbība nevar tikt uzskatīta par salīdzināmu ar *ThyssenKrupp* sadarbību. Proti, nav apstrīdēts, ka *ThyssenKrupp* ar savu pieteikumu par amnestiju ir iesniedzis jaunu, aktuālu pierādījumu, kas ir palīdzējis Komisijai pierādīt, ka noruna ir tikusi īstenota (apstrīdētā lēmuma 842. apsvērumi). Savukārt *Kone* nav iesniedzis nevienu aktuālu pierādījumu. Turklāt no *ThyssenKrupp* 2004. gada aprīļa, maija un oktobra paziņojumiem izriet, ka — pretēji *Kone* — *ThyssenKrupp* nekad nav mēģinājis noliegt aizliegtas vienošanās Nīderlandē esamību vai raisīt šaubas par šīs aizliegtās vienošanās esamību. Visbeidzot, *Kone* iesniedza savu pieteikumu tikai 2004. gada 19. jūlijā (apstrīdētā lēmuma 130. apsvērumi), bet *ThyssenKrupp* jau bija iesniedzis savu pieteikumu 2004. gada aprīlī (apstrīdētā lēmuma 129. apsvērumi). Izvērtējot iesniegto pierādījumu pievienoto vērtību, nozīme ir dienai, kurā tiek iesniegts pieteikums atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, jo šis novērtējums tiek veikts atkarībā no pierādījumiem, kas jau ir Komisijas rīcībā (2002. gada paziņojuma par sadarbību 7. un 21. punkts).

- ¹⁹⁵ Šādos apstākļos, tā kā *Kone* situācija, no vienas puses, un *Otis* un *ThyssenKrupp* situācija, no otras puses, nav salīdzināmas, Komisija nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, atteikdamās piešķirt *Kone* naudas soda apmēra samazinājumu par tā sadarbību pārkāpuma Nīderlandē pierādīšanā.
- ¹⁹⁶ Otrkārt, attiecībā uz attieksmi pret *ThyssenKrupp* par tā sadarbību aizliegtās vienošanās Beļģijā pierādīšanā ir jākonstatē, ka, lai izvērtētu to, kas veido būtisku pievienoto vērtību, saskaņā ar definīciju ir jāveic īpaša analīze saistībā ar visiem pierādījumiem, kas ir Komisijas rīcībā attiecībā uz konkrētu pārkāpumu; tādējādi informācija, kas saistīta ar atsevišķiem pārkāpumiem, šajā gadījumā — pārkāpumiem Beļģijā un Nīderlandē, nav salīdzināma.
- ¹⁹⁷ Katrā ziņā ir jānorāda, ka attiecībā uz pārkāpumu Beļģijā *Kone* neapstrīd, ka ar *ThyssenKrupp* pieteikumu par amnestiju ir apstiprināti Komisijas rīcībā jau esošie pierādījumi. Savukārt attiecībā uz pārkāpumu Nīderlandē no šī sprieduma 165.–180. punkta izriet, ka *Kone* pieteikumam par amnestiju nebija būtiskas pievienotās vērtības 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē. Tā kā dažādu uzņēmumu situācija nav salīdzināma, Komisija nav izdarījusi vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, atteikdamās piemērot *Kone* naudas soda samazinājumu par tā sadarbību aizliegtās vienošanās Nīderlandē pierādīšanā.
- ¹⁹⁸ No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka visi *Kone* iebildumi par 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu attiecībā uz tā sadarbību, lai pierādītu pārkāpumu Nīderlandē, ir jānoraida.

Par pamatu, kas attiecas uz tiesiskās palāvības aizsardzības principa un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, nosakot naudas sodu samazinājuma apjomu, kas piešķirts par Kone sadarbību administratīvā procesa laikā

Ievada apsvērumi

- ¹⁹⁹ Paziņojuma par iebildumiem 614. punktā Komisija bija paziņojusi, ka tā “paredz piešķirt [naudas sodu] samazinājumu par sadarbību ārpus [2002. gada] paziņojuma par sadarbību, it īpaši, ja sabiedrība neapstrīd [faktus] vai ja tā sniedz papildu palīdzību, kas ļauj noskaidrot vai papildināt Komisijas konstatētos faktus”.
- ²⁰⁰ Apstrīdētā lēmuma 758. apsvērumā Komisija paskaidro, ka “tiklāt, ciktāl ar paziņojuma par iebildumiem 614. punktu šajā lietā tika radītas cerības, [tā] [ir] nolēmusi interpretēt šo punktu par labu uzņēmumiem, kuri, pamatojoties uz to, ir veicinājuši [apstrīdētajā] lēmumā izklāstītā pārkāpuma faktu pierādīšanu, neapstrīdēdami faktus vai sniedzami citu informāciju vai papildu precizējumus”.
- ²⁰¹ Tādējādi Komisija visiem četrpārējiem pārkāpumu dalībniekiem — izņemot, pirmkārt, uzņēmumus, kuriem piešķirts atbrīvojums no naudas sodiem (apstrīdētā lēmuma 762., 817. un 839. apsvērumi), un, otrkārt, *Kone* saistībā ar aizliegto vienošanos Nīderlandē (apstrīdētā lēmuma 851. apsvērumi) — ir piešķirusi naudas sodu apmēra samazinājumu par 1% par to sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību saistībā ar to, ka nav apstrīdēti paziņojumā par iebildumiem izklāstītie fakti (apstrīdētā lēmuma 768., 774., 777., 794., 801., 806., 813., 824., 829., 835., 845., 854., 855. un 856. apsvērumi).

- 202 Ir secīgi jāizskata vispirms *Kone* iebildumi saistībā ar iespējamo naudas soda samazinājuma līmeņa — par faktu neapstrīdēšanu attiecībā uz pārkāpumu Vācijā — prettiesiskumu, tad — *Kone* iebildumi saistībā ar Komisijas atteikumu piešķirt naudas soda apmēra papildu samazinājumu par informācijas vai papildu precizējumu sniegšanu attiecībā uz pārkāpumu Vācijā un, visbeidzot, — argumenti saistībā ar Komisijas atteikumu piešķirt naudas soda apmēra samazinājumu *Kone* par tā iespējamo sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību, pierādot pārkāpumu Nīderlandē.

Par naudas soda samazinājuma līmeni par faktu neapstrīdēšanu attiecībā uz pārkāpumu Vācijā

- 203 Prasītāji uzskata, ka tie var prasīt naudas soda apmēra samazinājumu vismaz 10 % apjomā par to sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību, lai pierādītu aizliegtu vienošanos Vācijā. Konkrētāk, Komisija paziņojuma par iebildumiem 614. punktā šajā ziņā esot radījusi tiesisko paļāvību. Atkāpdamās no savas iepriekšējās prakses, atbilstoši kurai uzņēmumam, kas neapstrīd paziņojumā par iebildumiem norādītos faktus, tiekot 10 % apjomā samazināts tā naudas soda apmērs, kas tam būtu piemērots, saskaņā ar paziņojumu par naudas sodu nepiemērošanu vai to apmēra samazināšanu lietās par aizliegtām vienošanām (OV 1996, C 207, 4. lpp.) (turpmāk tekstā — “1996. gada paziņojums par sadarbību”), Komisija esot pievilusi prasītāju tiesisko paļāvību.

- 204 Vispirms jāatgādina, ka naudas soda samazināšana par sadarbību administratīvā procesa laikā ir pamatota tikai tad, ja attiecīgā uzņēmuma rīcība ir atvieglojusi Komisijai pārkāpuma konstatēšanu un attiecīgā gadījumā — tā izbeigšanu (Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-327/94 *SCA Holding/Komisija*, *Recueil*, II-1373. lpp., 156. punkts; šī sprieduma 68. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās

Krupp Thyssen Stainless un *Acciai speciali Terni*/Komisija, 270. punkts, un šī sprieduma 144. punktā minētais spriedums lietā *Groupe Danone*/Komisija, 449. punkts). Turklāt no judikatūras izriet — var tikt uzskatīts, ka uzņēmums, kurš skaidri paziņo, ka neapstrīd faktiskos apgalvojumus, ar kuriem Komisija pamato savus iebildumus, ir atvieglojis Komisijas uzdevumu konstatēt Savienības konkurences noteikumu pārkāpumus un sodīt par tiem (Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-352/94 *Mo och Domsjö*/Komisija, *Recueil*, II-1989. lpp., 395. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *SCA Holding*/Komisija, 157. punkts).

205 Protams, 2002. gada paziņojumā par sadarbību, pretēji 1996. gada paziņojumam par sadarbību, nav paredzēts nekāds naudas soda apmēra samazinājums par labu uzņēmumiem, kuri neapstrīd faktus, ar kuriem Komisija paziņojumā par iebildumiem pamato savu apsūdzību. Tomēr Komisija apstrīdētā lēmuma 758. apsvērumā atzīst, ka ar paziņojuma par iebildumiem 614. punktu uzņēmumiem esot radītas likumīgas cerības, ka faktu neapstrīdēšana izraisīs naudas soda apmēra samazināšanu ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību, tādējādi tā ir nolēmusi interpretēt šo punktu par labu uzņēmumiem. Tajā pašā apsvērumā tā arī ir norādījusi, ka “samazinājuma apjomā būs jāņem vērā tas, ka sadarbība, kas sniegta pēc paziņojuma par iebildumiem — kaut gan Komisija jau ir pierādījusi visus pārkāpuma apstākļus brīdī, kad uzņēmums jau zina visus izmeklēšanas apstākļus un tam ir bijusi piekļuve izmeklēšanas lietas materiāliem —, labākajā gadījumā Komisijai tās izmeklēšanā var sniegt tikai maznozīmīgu palīdzību”. Tāpat Komisija ir precizējusi, ka “parasti faktu atzīšana šajos apstākļos ir tikai pierādījums, kas apstiprina faktus, kurus Komisija parasti uzskatītu par pietiekami pierādītiem ar citiem pierādījumiem, kuri pievienoti lietas materiāliem”.

206 Tiesības atsaukties uz tiesiskās palīdzības aizsardzību ir ikvienai privātpersonai, kas atrodas situācijā, no kuras izriet, ka Savienības administrācija, dodot precīzus solījumus, tai ir radījusi pamatotas cerības (Tiesas 2004. gada 15. jūlija spriedums apvienotajās lietās C-37/02 un C-38/02 *Di Lenardo* un *Dilexport*, Krājums, I-6911. lpp.,

70. punkts; Vispārējās tiesas 1998. gada 17. decembra spriedums lietā T-203/96 *Embassy Limousines & Services/Parlaments, Recueil*, II-4239. lpp., 74. punkts, un 2007. gada 15. novembra spriedums lietā T-71/06 *Enercon/ITSB* (Vēja turbīnas daļa), Krājumā nav publicēts, 36. punkts).

207 Turpretī persona nevar atsaukties uz tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu, ja nepastāv precīzi solījumi, ko tai sniegusi administrācija (Vispārējās tiesas 1995. gada 14. septembra spriedums lietā T-571/93 *Lefebvre u.c./Komisija, Recueil*, II-2379. lpp., 72. punkts, un 1998. gada 29. janvāra spriedums lietā T-113/96 *Dubois et Fils/Padome un Komisija, Recueil*, II-125. lpp., 68. punkts). Par šādiem solījumiem uzskata jebkādā veidā paziņotas precīzas, beznosacījuma un saskanīgas ziņas, ko snieguši pilnvaroti un uzticami avoti (Vispārējās tiesas 1998. gada 21. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-66/96 un T-221/97 *Mellet/Tiesa, Recueil FP*, I-A-449. un II-1305. lpp., 104. un 107. punkts).

208 Šajā lietā, kā norādīts šī sprieduma 199. punktā, Komisija paziņojuma par iebildumiem 614. punktā ir paziņojusi, ka tā “paredz piešķirt [naudas sodu] samazinājumu par sadarbību ārpus [2002. gada] paziņojuma par sadarbību, it īpaši, ja sabiedrība neapstrīd [faktus] vai ja tā sniedz papildu palīdzību, kas ļauj noskaidrot vai papildināt Komisijas konstatētos faktus”. Šo apgalvojumu nevar uzskatīt par tādu, kas veido precīzu solījumu, kas *Kone* varēja radīt pamatotas cerības, ka tam tiks piešķirts naudas sodu apmēra samazinājums, kas pārsniedz 1 %. Proti, paziņojuma par iebildumiem 614. punktā nav norādīts samazinājuma apjoms vai likme, kas attiecīgā gadījumā tiks piešķirts attiecīgajiem uzņēmumiem, tādējādi tas šajā jautājumā nekādā gadījumā nevarēja radīt nekādu tiesisko palāvību.

209 Šajā ziņā ir jānoraida arī prasītāju arguments, ka Komisija ir atkāpusies no savas iepriekšējās prakses, atbilstoši kurai uzņēmumam, kas neapstrīd paziņojumā par iebildumiem norādītos faktus pēc būtības, tiek 10% apjomā samazināts tā naudas soda apmērs, kas tam būtu piemērots, saskaņā ar 1996. gada paziņojumu par sadarbību.

- 210 Vispirms jāatgādina — ja 1996. gada paziņojuma par sadarbību D punkta 2. apakšpunkta otrajā ievilkumā, protams, bija noteikts, ka uzņēmumam var tikt “no 10% līdz 50% apjomā samazināts tā naudas soda apmērs, kas tam būtu piemērots, ja tas nesadarbotos [..], ja [..] uzņēmums pēc paziņojuma par iebildumiem saņemšanas ziņo Komisijai, ka pēc būtības neapstrīd faktus, uz kuriem Komisija balsta savu apsūdzību”, tad 2002. gada paziņojumā par sadarbību vairs nav paredzēts naudas soda samazinājums šī iemesla dēļ. Prasītāji neapstrīd, ka uz to pieteikumu par amnestiju — kas turklāt ir skaidri iesniegts atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību — attiecas tikai šis paziņojums. Tādējādi Komisijas lēmumu pieņemšanas prakse par 1996. gada paziņojuma par sadarbību D punkta 2. apakšpunkta otrā ievilkuma piemērošanu nevar radīt prasītājiem tiesisku palāvību — kura būtu pamatota ar paziņojuma par iebildumiem 614. punktu — attiecībā uz *Kone* naudas soda samazinājuma līmeni par faktu neapstrīdēšanu saistībā ar aizliegto vienošanos Vācijā (šajā ziņā skat. Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā C-167/04 P *JCB Service*/Komisija, Krājums, I-8935. lpp., 201. un 205. punkts, un 2007. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, Krājums, I-4405. lpp., 60. punkts; šī sprieduma 34. punktā minēto spriedumu lietā *Carbone-Lorraine*/Komisija, 92. punkts).
- 211 Tāpat jānorāda, ka prasītāju apgalvojums — ko Komisija ir apstrīdējusi —, saskaņā ar kuru Komisija sanāksmē 2005. gada 26. janvārī esot norādījusi *Kone*, ka paziņojuma par iebildumiem 614. punkts tiks piemērots tādā pašā veidā kā saistībā ar iepriekšējo sistēmu, nav pamatots ne ar vienu pierādījumu. Gluži pretēji, Komisijas rakstītajā šīs sanāksmes protokolā attiecībā uz diskusijām, kas notikušas saistībā ar paziņojuma par iebildumiem 614. punktu, nav minēts neviens solījums, ko Komisija šajā ziņā būtu devusi *Kone*.
- 212 Visbeidzot, no judikatūras izriet, ka saimnieciskās darbības subjektiem nav pamata tiesiski paļauties uz to, ka saglabāsies esošā situācija; iestādes šo situāciju var mainīt saistībā ar savu rīcības brīvību (Tiesas 1994. gada 5. oktobra spriedums lietā C-280/93 Vācija/Padome, *Recueil*, I-4973. lpp., 80. punkts, un 2005. gada 30. jūnija spriedums lietā C-295/03 P *Alessandrini* u.c./Komisija, Krājums, I-5673. lpp., 89. punkts; skat. arī šī sprieduma 46. punktā minēto spriedumu lietā *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).

Tādējādi, lai efektīvi piemērotu Savienības konkurences noteikumus, Komisijai ir jābūt iespējai jebkurā brīdī pielāgot naudas sodu apmēru šīs politikas vajadzībām (šajā ziņā skat. šī sprieduma 80. punktā minēto Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Musique Diffusion française u.c./Komisija*, 109. punkts; 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-196/99 P *Aristrain/Komisija*, *Recueil*, I-11005. lpp., 81. punkts, un šī sprieduma 34. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, 227. punkts; Vispārējās tiesas 1992. gada 10. marta spriedumu lietā T-12/89 *Solvay/Komisija*, *Recueil*, II-907. lpp., 309. punkts, un 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-304/94 *Europa Carton/Komisija*, *Recueil*, II-869. lpp., 89. punkts).

- 213 No tā izriet, ka prasītāju iebildums, kas attiecas uz naudas soda apmēra nepietiekamo samazinājumu par faktu neapstrīdēšanu saistībā ar pārkāpumu Vācijā, ir nepamatots.

Par Komisijas atteikumu piešķirt naudas soda apmēra papildu samazinājumu par informācijas un papildu precizējumu sniegšanu attiecībā uz pārkāpumu Vācijā

- 214 Prasītāji norāda, ka attiecībā uz pārkāpumu Vācijā *Kone* ir tiesības uz naudas soda apmēra papildu samazinājumu par tā sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību, jo — pretēji tam, ko Komisija apgalvo apstrīdētajā lēmumā (apstrīdētā lēmuma 794. apsvērums) — tā ir ļāvusi precizēt vai papildināt paziņojumā par iebildumiem izklāstītos faktus. Proti, *Kone* atbildes uz paziņojumu par iebildumiem 7. iedaļā esot labots un precizēts zināms skaits faktu attiecībā uz Vācijas profesionālās apvienības *VDMA* lomu. *Kone* arī esot vērsis Komisijas uzmanību uz faktu, ka tā paziņojumā par iebildumiem esot kļūdaini ņēmusi vērā visu nozaru “jaunas iekārtas”, “pakalpojumi” un “modernizācija” ienākumus. Komisija apstrīdētajā lēmumā esot atzinusi, ka šī aizliegtā vienošanās attiecas tikai uz nozares “jaunas iekārtas” ienākumiem.

- 215 Šajā ziņā jāmin, ka prasītāji nenorāda to, kādā veidā *Kone* iespējamie precizējumi attiecībā uz Vācijas profesionālās apvienības *VDMA* lomu ir palīdzējuši Komisijai izmeklēšanā. Katrā ziņā *Kone* šajā jautājumā sniegto iespējamo norāžu mērķis nebija visprecizēt vai papildināt paziņojumā par iebildumiem izklāstītos faktus, bet gan tos noliegt, jo šīs norādes galvenokārt ir vērstas uz to, lai mazinātu ticamību *Schindler* apgalvojumiem par darba grupas attiecībā uz eskalatoriem izveidi. Turklāt *Kone*, īstenojot savas tiesības uz aizstāvību, ir uzsvēris — tam, ka šis projekts paziņojumā par iebildumiem ir pieminēts, nav nozīmes. Attiecībā uz faktu, ka Komisija paziņojumā par iebildumiem esot kļūdaini ņēmusi vērā visu šī sprieduma 214. punktā minēto nozaru ienākumus, ir jānorāda, ka *Kone* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem tiecās pierādīt, ka Komisija, aprēķinot naudas soda apmēru, nav pienācīgi definējusi liftu un eskalatoru tirgus, kurus skārusi aizliegtā vienošanās. Šādi rīkojoties, *Kone* ir tikai sekmīgi īstenojis savas tiesības uz aizstāvību, jo Komisija apstrīdētajā lēmumā ir ņēmusi vērā definīciju, ko *Kone* ierosinājis savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem. Tādējādi šis iebildums ir jānoraida.

Par Komisijas atteikumu piešķirt naudas soda apmēra samazinājumu *Kone* par tā iespējamo sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību, lai pierādītu aizliegto vienošanos Nīderlandē

- 216 Attiecībā uz *Kone* iespējamo sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību Komisija apstrīdētā lēmuma 851. apsvērumā paskaidro:

“Atbildē uz paziņojumu par iebildumiem *Kone* paziņo, ka neapstrīd faktus par Nīderlandi. Tā vietā, lai sniegtu papildu palīdzību, kura ļautu precizēt vai papildināt

paziņojumā par iebildumiem minētos faktus, *Kone* ir sistemātiski mēģinājis minimizēt tajā izklāstīto faktu apjomu. Tādējādi faktu neapstrīdēšana ir jāuzskata par tīri formālu un pārprotamu, un tai nav nekādas pozitīvas iedarbības attiecībā uz faktu pierādīšanu. Nepietiek vispārīgi paziņot, ka fakti netiek apstrīdēti, ja šis paziņojums Komisijai nekādi nav noderīgs, jo tas ir saistīts ar daudzām iebildēm, kā tas ir šajā lietā. Tādējādi nav jāpiešķir *Kone* nekāds naudas soda samazinājums.”

²¹⁷ Pirmām kārtām, prasītāji apgalvo, ka Komisijai, pamatojoties uz 1998. gada pamatnostādņu 3. punkta sesto ievilkumu, vajadzēja piešķirt *Kone* naudas soda apmēra samazinājumu par tā faktisko sadarbību procesā saistībā ar aizliegtās vienošanās Nīderlandē pierādīšanu un ka, nepiešķirdama šādu samazinājumu, Komisija esot pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā. Prasītāji arī apgalvo, ka, ņemot vērā paziņojuma par iebildumiem 614. punktu un apstrīdētā lēmuma 758. apsvērumu, tie tiesiski paļāvās, ka šī sadarbība tiks atalgota, samazinot tiem naudas soda apmēru.

²¹⁸ Jānorāda, ka saskaņā ar 1998. gada pamatnostādņu 3. punkta sesto ievilkumu sadarbība ārpus 1996. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomas var tikt uzskatīta par atbildību mikstinošu apstākli. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka paziņojuma par iebildumiem 614. punktā Komisija bija paziņojusi, ka tā paredz “piešķirt [naudas sodu] samazinājumu par sadarbību ārpus [2002. gada] paziņojuma par sadarbību, it īpaši, ja sabiedrība neapstrīd [faktus] vai ja tā sniedz papildu palīdzību, kas ļauj noskaidrot vai papildināt Komisijas konstatētos faktus”. Šajā saistībā apstrīdētā lēmuma 758. apsvērumā Komisija ir paskaidrojusi, ka “tiklīdz, ciktāl ar paziņojuma par iebildumiem 614. punktu šajā lietā tika radītas cerības, [tā] [ir] nolēmusi interpretēt šo punktu

par labu uzņēmumiem, kuri, pamatojoties uz to, ir veicinājuši [apstrīdētajā] lēmumā izklāstītā pārkāpuma faktu pierādīšanu, neapstrīdēdami faktus vai sniedzami citu informāciju vai papildu precizējumus”.

219 Pirmkārt, prasītāji norāda, ka *Kone* sadarbība administratīvajā procesā bija jāuzskata par atbildību mīkstinošu apstākli atbilstoši iepriekšējā punktā minētajai tiesību normai, kura dod *Kone* tiesības uz naudas soda apmēra samazinājumu.

220 Šajā ziņā pietiek konstatēt, ka, ņemot vērā *Kone* paziņojumu, kuri sniegti atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, pārprotamo raksturu (skat. šī sprieduma 175. punktu) — kuri turklāt nebija pamats nekādam samazinājumam attiecībā uz naudas soda apmēru, kas saistībā ar minēto paziņojumu *Kone* piemērots par pārkāpumu Nīderlandē —, šī uzņēmuma sadarbība katrā ziņā nevar tikt uzskatīta par atbildību mīkstinošu apstākli. Tādējādi prasītāji arī nevar apgalvot, ka tiem būtu bijusi kaut mazākā tiesiskā paļāvība, ka tiem tādēļ tiks piešķirts naudas soda samazinājums.

221 Otrkārt, prasītāji uzskata, ka *Kone* ir pilnībā sadarbojies ar Komisiju visā procesa laikā, pārsniedzot to, kas bija prasīts 2002. gada paziņojumā par sadarbību. Tādējādi vispirms *Kone* neesot Komisijai licis nekādus šķēršļus, kad tā veica pārbaudi tā telpās Nīderlandē, un esot darījis visu, kas bija tā spēkos, lai Komisijas darbiniekiem atvieglotu informācijas vākšanu. Tāpat *Kone* esot ātri un pilnīgi atbildējis uz Komisijas informācijas pieprasījumu attiecībā uz Nīderlandi, kas saņemts 2004. gada 13. septembrī. Visbeidzot, *Kone* esot bijis ļoti padevīgs saistībā ar konfidencialitātes prasībām attiecībā uz informāciju, ko tas sniedzis; tas esot mazinājis Komisijas administratīvo slogu attiecībā uz lietas materiālu nekonfidencialās versijas izveidi, kas paziņojama lietas dalībniekiem.

222 Šiem argumentiem nevar piekrist. Proti, saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 18. panta 1. punktu un 20. panta 3. punktu uzņēmumiem ir pienākums atbildēt uz informācijas pieprasījumiem un pakļauties pārbaudēm. Ja sadarbība izmeklēšanā izpaužas kā darbības, kas nepārsniedz šajās tiesību normās noteiktos uzņēmumu pienākumus, tad tā nav pamats naudas soda apmēra samazinājumam (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-317/94 *Weig/Komisija*, *Recueil*, II-1235. lpp., 283. punkts, un šī sprieduma 67. punktā minēto spriedumu lietā *Scandinavian Airlines System/Komisija*, 218. punkts). Turklāt nevar uzskatīt, ka uzņēmuma, iespējams, padevīga nostāja attiecībā uz pieteikumiem par konfidencialitātes ievērošanu saistībā ar informāciju, ko tas paziņotu Komisijai, atvieglotu Komisijas uzdevumu konstatēt Savienības konkurences noteikumu pārkāpumus un sodīt par tiem (šī sprieduma 204. punktā minētais spriedums lietā *Mo och Domsjö/Komisija*, 395. un 396. punkts). Šajā ziņā, kā norāda Komisija, saprātīgi pieteikumi par konfidencialitāti nerada šķēršļus izmeklēšanai, un katrā ziņā *Kone* vajadzēja lūgt konfidencialitātes ievērošanu attiecībā uz datiem, kas, pēc tā uzskatiem, nedrīkstēja tikt izpausti trešajām personām. Tātad šī sprieduma 221. punktā minētie apstākļi nevarēja radīt *Kone* nekādu tiesisku paļāvību, ka tam tiks piešķirts naudas soda apmēra samazinājums.

223 Treškārt, prasītāji apgalvo, ka ar Komisijas lēmumu nepiešķirt *Kone* naudas soda apmēra samazinājumu esot pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips, jo neviens cits uzņēmums, kam piemēroti naudas sodi, neesot pēc savas ierosmes un ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību sniedzis informāciju, kas ļautu Komisijai vieglāk pierādīt pārkāpumu. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka prasītāju arguments ir pamatots ar kļūdainu pieņēmumu. Proti, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 845., 854. un 855. apsvēruma, *ThyssenKrupp*, *Schindler* un *MEE* naudas soda apmēra samazinājums ir piemērots nevis tādēļ, ka tie būtu snieguši papildu informāciju pēc savas ierosmes un ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību, bet gan tādēļ, ka tie ir paziņojuši, ka neapstrīd paziņojumā par iebildumiem izklāstītos faktus. Tādējādi *Kone* situācija, no vienas puses, un

situācija, kādā ir pārējie uzņēmumi, kuriem piemēroti naudas sodi par aizliegto vienošanos Nīderlandē, no otras puses, nevar tikt uzskatītas par salīdzināmām, tāpēc ar Komisijas atteikumu samazināt *Kone* naudas soda apmēru nav pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips.

224 Otrām kārtām, prasītāji apgalvo, ka Komisijai vajadzēja piešķirt *Kone* naudas soda apmēra samazinājumu, jo šis uzņēmums nevienā brīdī procesā nav apstrīdējis galvenos Komisijas konstatētos faktus. Tādējādi apstrīdētā lēmuma 851. apsvērumā un 949. zemspītras piezīmē ietvertais apgalvojums — ka faktu neapstrīdēšana atbildē uz paziņojumu par iebildumiem esot tīri formāla un pārprotama — esot acīmredzami kļūdaini.

225 Šajā ziņā jāatgādina, ka savā pieteikumā atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Nīderlandi *Kone* ir noliedzis, ka sanāksmēm starp konkurentiem būtu bijis pret konkurenci vērsti mērķis. [*konfidenciāli*] Šajā ziņā arī ir jāuzsver, ka *Kone* nekad nav atsaucis minētos paziņojumus, bet ir mēģinājis tos pamatot savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem.

226 Protams, *Kone* savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem apgalvo, ka tas “neapstrīd paziņojumā par iebildumiem izklāstītos faktus” un ka tas “bija iesaistīts ar [slepenām] norunām saistītā rīcībā liftu un eskalatoru [nozārē] [..] Nīderlandē no 1999. gada jūnija līdz 2004. gada 5. martam”, un ka tas “neapstrīd to, ka noruna — tiktāl, ciktāl tā ir pamatota ar faktiem, kas ietverti Komisijas lietas materiālos [..] — attiecās uz vienotu un turpinātu pārkāpumu”. Tomēr jākonstatē, ka *Kone* atbilde uz paziņojumu par iebildumiem ir tikpat pārprotama kā tā pieteikums atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Nīderlandi.

227 Tādējādi, pirmkārt, lai gan attiecībā uz pārkāpumiem Beļģijā, Vācijā un Luksemburgā *Kone* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem ikreiz ir ietverts apgalvojums, ka *Kone* “neapstrīd Komisijas paziņojumā par iebildumiem izklāstītos faktus”; tā atbildes uz paziņojumu par iebildumiem daļā, kura veltīta pārkāpumam Nīderlandē, neviena līdzīga paziņojuma nav. Proti, lai tiktu piemērots naudas soda apmēra samazinājums par faktu neapstrīdēšanu, uzņēmumam skaidri jāinformē Komisija, ka tas negrasās pēc būtības apstrīdēt faktus pēc tam, kad ir iepazinies ar paziņojumu par iebildumiem (šajā ziņā skat. šī sprieduma 144. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone/ Komisija*, 504. punkts). Paziņojums, ka *Kone* “neapstrīd to, ka noruna — tiktāl, ciktāl tā ir pamatota ar faktiem, kas ietverti Komisijas lietas materiālos [...] — attiecās uz vienotu un turpinātu pārkāpumu”, nevar — tāpat kā sniegtie paziņojumi attiecībā uz trim pārējām attiecīgajām dalībvalstīm — tikt uzskatīts par tādu, kas atvieglotu Komisijas uzdevumu konstatēt Savienības konkurences noteikumu pārkāpumus un sodīt par tiem (šī sprieduma 204. punktā minētais spriedums lietā *Mo och Domsjö/ Komisija*, 395. un 396. punkts).

228 Otrkārt, jākonstatē, ka savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem *Kone* ir atgādinājis, ka tā darbinieki Nīderlandē “nav piedalījušies pret konkurenci vērstā rīcībā, katrā ziņā ne būtiskā apjomā”. Lai gan *Kone* atzīst, ka tas “esot varējis pārkāpt tiesiskuma robežu”, tas, atsaucoties uz savu pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Nīderlandi, tomēr apgalvo — fakts, ka netika iesniegts piedāvājums projektā vai tika piedāvāta tāme, kas nebija konkurētspējīga, var izrietēt no vienpusējas rīcības komercdarbībā un ne vienmēr nozīmē, ka pastāvētu aizliegta vienošanās. Attiecībā uz līgumiem par apkopi un modernizāciju *Kone* savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem apgalvo, ka tā politika šajā jautājumā bija pamatota ar “komerciāliem apsvērumiem” un ka tā “stratēģijai nevarēja būt pret konkurenci vērsti mērķi vai sekas”. Attiecībā uz jaunu [iekārtu] ierīkošanu *Kone* to projektu aprakstā, kas esot ietilpuši aizliegtajā vienošanās, atsaucas arī uz komerciāliem iemesliem, kas ir pamatā tā rīcībai, un norāda, ka “no iepriekš minētajiem projektiem izriet ne tikai tas, ka pārkāpuma apjoms bija ļoti ierobežots, bet arī tas, ka norunas raksturs bija sākot no tikai vienas diskusijas par projektu bez cenu apmaiņas [...] līdz diskusijai par

cenu apmaiņu, nepiešķirot projektu [..], un tikai ļoti retos gadījumos ietvēra projekta piešķiršanu [..]”. *Kone* turklāt precizē, ka, “pat ja lietas dalībnieki piešķir projekta, tas nevarēja ietekmēt tirgu” un ka “bieži vien rezultāts būtu bijis tāds pats, [arī] lietas dalībniekiem nesazinoties [..]”. Tāpat attiecībā uz atsevišķiem individuāliem projektiem [*konfidenciāli*] *Kone* ir apgalvojis, ka Komisijas lietas materiālos nav ietverti pietiekami pierādījumi, lai secinātu, ka pastāv pret konkurenci vērsta rīcība.

229 Treškārt, savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem *Kone* arī ir mēģinājis minimizēt pierādījuma spēku, kāds ir *ThyssenKrupp* un *Otis* paziņojumiem, kuriem — kā izriet no apstrīdētā lēmuma 370.–530. apsvēruma — bija galvenā nozīme, lai konstatētu pārkāpumu Nīderlandē. Komisijai bija *in extenso* jāatbild uz šiem *Kone* argumentiem apstrīdētā lēmuma 531.–541. apsvērumā.

230 Tātad ir jāuzskata — tāpat kā uzskata Komisija (apstrīdētā lēmuma 851. apsvēruma) —, ka *Kone* faktu neapstrīdēšana attiecībā uz pārkāpumu Nīderlandē bija tīri formāla un pārprotama un ka tai nav bijis nekādas pozitīvas ietekmes uz faktu pierādīšanu.

231 No iepriekš izklāstītā izriet, ka savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem *Kone* apraksta savu dalību pārkāpumā Nīderlandē vai nu tīri hipotētiski, vai arī līdz minimumam samazinot nolīgumu pret konkurenci vērsto iedarbību. Tā kā *Kone* turklāt kritizē paziņojumus, ko *ThyssenKrupp* un *Otis* snieguši saistībā ar savu pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību attiecībā uz Nīderlandi, ir jākonstatē, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā gadījumā, *Kone* apgalvojumi, kas atkārtoti šī sprieduma 227. punktā, Komisijai nekādi nav bijuši noderīgi (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-48/00 *Corus UK*/Komisija, Krājums, II-2325. lpp., 193. punkts, un šī sprieduma 144. punktā minēto spriedumu lietā *Groupe Danone*/Komisija, 505. punkts). Savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem

apstrīdot galvenos faktiskos apgalvojumus, ko izvirzījusi Komisija, *Kone* nav atvieglojis Komisijas uzdevumu konstatēt Savienības konkurences noteikumu pārkāpumus un sodīt par tiem (šajā ziņā skat. šī sprieduma 204. punktā minēto spriedumu lietā *Mo och Domsjö*/Komisija, 396. punkts). Lai gan, apstrīdot šos apgalvojumus, *Kone*, protams, ir likumīgi īstenojis savas tiesības uz aizstāvību, Komisijai nevar pārmest, ka tā nav šī iemesla dēļ piešķirusi *Kone* naudas soda apmēra samazinājumu par faktu neapstrīdēšanu.

232 Tādējādi Komisija apstrīdētā lēmuma 851. apsvērumā attiecībā uz pārkāpumu Nīderlandē ir pamatoti nolēmusi nepiešķirt naudas soda apmēra samazinājumu *Kone* par tā sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību.

233 Trešām kārtām, prasītāji apgalvo, ka Komisija esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, piešķirdama *ThyssenKrupp*, *Schindler* un *MEE* naudas sodu apmēra samazinājumu par faktu neapstrīdēšanu, bet atteikdama šādu samazinājumu *Kone*. Proti, kā uzskata prasītāji — kuri turklāt neapstrīd Komisijas konstatējumus, saskaņā ar kuriem *ThyssenKrupp*, *Schindler* un *MEE* savās atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem ir skaidri paziņojuši, ka neapstrīd izklāstītos faktus (apstrīdētā lēmuma 845., 854. un 855. apsvērumi) — no apstrīdētā lēmuma izrietot, ka pirmie trīs uzņēmumi [šajās atbildēs] esot apstrīdējuši atsevišķus Komisijas konstatējumus attiecībā uz Nīderlandi.

234 Šajā ziņā ir atgādināts, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisija, izvērtējot aizliegtās vienošanās dalībnieku sadarbību, nedrīkst neievērot vienlīdzīgas attieksmes principu (skat. šī sprieduma 135. punktu). Tomēr vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanai ir jābūt saskaņotai ar tiesiskuma principa ievērošanu, saskaņā ar kuru neviens savā labā nevar atsaukties uz pārkāpumu, kurš ir izdarīts cita labā (šajā ziņā skat. Tiesas 1985. gada 4. jūlija spriedumu lietā 134/84 *Williams*/Revīzijas palāta, *Recueil*, 2225. lpp., 14. punkts; šī sprieduma 204. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu lietā *SCA Holding*/Komisija, 160. punkts; 2002. gada 20. marta spriedumu lietā T-23/99 *LR AF 1998*/Komisija, *Recueil*, II-1705. lpp., 263. punkts, un šī sprieduma 204. punktā minēto spriedumu lietā *Mo och Domsjö*/Komisija, 398. punkts).

235 Turklāt saskaņā ar judikatūru var tikt uzskatīts, ka uzņēmums, kurš skaidri paziņo, ka neapstrīd faktiskos apgalvojumus, ar kuriem Komisija pamato savus iebildumus, ir atvieglojis Komisijas uzdevumu konstatēt Savienības konkurences noteikumu pārkāpumus un sodīt par tiem. Savos lēmumos, ar ko konstatēts šo noteikumu pārkāpums, Komisija ir tiesīga uzskatīt, ka šī rīcība atbilst faktisko apgalvojumu atzīšanai un tādējādi ir pierādījums attiecīgo apgalvojumu pamatotībai. Tāpēc šī rīcība var attaisnot naudas soda apmēra samazinājumu. Citādi ir gadījumā, ja uzņēmums savā atbildē apstrīd galvenos no šiem apgalvojumiem. Proti, ar šādu attieksmi administratīvajā procesā uzņēmums neatvieglo Komisijas uzdevumu konstatēt Savienības konkurences noteikumu pārkāpumus un sodīt par tiem (šī sprieduma 204. punktā minētais spriedums lietā *Mo och Domsjö*/Komisija, 395. un 396. punkts).

236 Šajā ziņā ir jākonstatē — kad Komisija apstrīdētā lēmuma 845., 854. un 855. apsvērumā piešķir *ThyssenKrupp*, *Schindler* un *MEE* naudas soda apmēra samazinājumu par 1 % par faktu neapstrīdēšanu, šie samazinājumi var tikt uzskatīti par tiesiskiem tikai tiktāl, ciktāl attiecīgie uzņēmumi ir skaidri paziņojuši, ka neapstrīd minētos faktus (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-347/94 *Mayr-Melnhof*/Komisija, *Recueil*, II-1751. lpp., 333. punkts, un šī sprieduma 204. punktā minēto spriedumu lietā *Mo och Domsjö*/Komisija, 397. punkts), un savās atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem nav apstrīdējuši galvenos Komisijas apgalvojumus (šajā ziņā skat. šī sprieduma 204. punktā minēto spriedumu lietā *Mo och Domsjö*/Komisija, 396. punkts).

237 Tā kā prasītāju izvirzītais pamats ir balstīts uz pieņēmumu, ka citiem aizliegtās vienošanās Nīderlandē dalībniekiem esot piešķirti prettiesiski naudas sodu samazinājumi, jo no apstrīdētā lēmuma apsvērumiem, uz kuriem norādījuši prasītāji, konkrēti izrietot, ka minētie dalībnieki esot faktiski apstrīdējuši paziņojumā par iebildumiem minētos faktus, tas ir jānoraida kā nepamatots.

- 238 Starp citu, attiecībā uz prasītāju izvirzītajiem elementiem, kas, pēc to uzskatiem, pierādot, ka citiem uzņēmumiem ir piemērots to naudas soda apmēra samazinājums par faktu neapstrīdēšanu, kaut gan tie savās atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem ir apstrīdējuši faktus attiecībā uz Nīderlandi, no paziņojuma par iebildumiem un apstrīdētā lēmuma izriet, ka šie elementi nav pamatoti.
- 239 Pirmkārt, attiecībā uz *Schindler* prasītāji apgalvo, ka no apstrīdētā lēmuma 593. un 594. apsvēruma izriet, ka tas ir apstrīdējis EKL 81. panta pārkāpuma esamību. Turklāt no apstrīdētā lēmuma 667. apsvēruma izrietot, ka *Schindler* ir apgalvojis, ka prettiesiskā saziņa starp konkurentiem nav izraisījusi cenu pieaugumus tirgū un ka tika sadalīta tikai ierobežota proporcionālā daļa no projektiem, bet konkurence starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem saglabājās. Visbeidzot, saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 751. apsvērumu *Schindler* esot apgalvojis, ka konkurenti nav vienojušies par savstarpējiem pretpasākumiem labai nolīgumu piemērošanai.
- 240 Šajā ziņā ir jāuzsver — ja, protams, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 593. un 594. apsvēruma, *Schindler* ir apgalvojis, ka EKL 81. pants nav piemērojams attiecīgajām aizliegtajām vienošanām, jo šo vienošanos valsts mēroga dēļ tām nav ievērojamas ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, ir jānorāda, ka ar šo apgalvojumu *Schindler* nav apstrīdējis faktus, ar kuriem ir pamatots paziņojumā par iebildumiem ietvertais Komisijas vērtējums par attiecīgo pārkāpumu ievērojamo ietekmi uz minēto tirdzniecību. Turklāt apgalvojumi par cenu pieaugumu neesamību un par sadalīto projektu ierobežoto skaitu nevar tikt uzskatīti par tādiem, kas atbilst faktu apstrīdēšanai no *Schindler* puses, jo šie elementi, konkrēti, izriet no paziņojuma par iebildumiem 412., 415., 437. un 442. punkta. Visbeidzot, *Schindler* arguments, kura mērķis ir panākt atbildību mīkstinoša apstākļa piemērošanu iespējamās pretpasākumu neesamības dēļ, nav *Schindler* veikta faktu apstrīdēšana, jo šī pretpasākumu neesamība ir konstatēta paziņojuma par iebildumiem 432. punktā. Tādējādi *Schindler* ir vienīgi izmantojis šo konstatējumu, lai pierādītu, ka attiecībā uz [šo uzņēmumu] ir jāatzīst atbildību mīkstinošs apstāklis.

- 241 Katrā ziņā no *Schindler* atbildes uz paziņojumu par iebildumiem nekonfidenciālās versijas, kas iesniegta pēc Vispārējās tiesas lūguma, izriet, ka *Schindler* — kurš minētajā atbildē ir skaidri paziņojis, ka neapstrīd faktus, ar kuriem pamatoti Komisijas iebildumi — šajā atbildē nav apstrīdējis Komisijas izklāstītos faktus.
- 242 Otrkārt, attiecībā uz *ThyssenKrupp* prasītāji apgalvo, ka no apstrīdētā lēmuma 593., 594. un 724. apsvēruma izriet, ka *ThyssenKrupp* ir apstrīdējis EKL 81. panta pārkāpuma esamību un ir apgalvojis, ka nav piedalījies visos pārkāpuma elementos. No apstrīdētā lēmuma 508., 513. un 515. apsvēruma arī izrietot, ka *ThyssenKrupp* ir apstrīdējis atsevišķus faktus par savas dalības aizliegtajā vienošanās ilgumu.
- 243 Šajā ziņā, no vienas puses, — ja, protams, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 593. un 594. apsvēruma, *ThyssenKrupp* ir apgalvojis, ka EKL 81. pants nav piemērojams attiecīgajām aizliegtajām vienošanās, jo šo vienošanos valsts mēroga dēļ tām nav ievērojamas ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm — ir jānorāda, ka ar šo apgalvojumu *ThyssenKrupp* nav apstrīdējis faktus, ar kuriem ir pamatots paziņojumā par iebildumiem ietvertais Komisijas vērtējums par attiecīgo pārkāpumu ievērojamo ietekmi uz minēto tirdzniecību. No otras puses, iespējamība, ka *ThyssenKrupp* nav piedalījies visās sanāksmēs, izriet no paziņojuma par iebildumiem 575. punkta. Nekādi neiebilstot pret šo faktu, *ThyssenKrupp* to ir tikai izmantojis, lai pierādītu atbildību mikstinoša apstākļa esamību attiecībā uz sevi (apstrīdētā lēmuma 726. apsvērums). Visbeidzot, attiecībā uz iespējamo faktu par to, cik ilgi tas bijis aizliegtās vienošanās dalībnieks, apstrīdēšanu, kas izrietot no apstrīdētā lēmuma 508. un 513.–515. apsvēruma, ir jānorāda, ka *ThyssenKrupp* apgalvojums, ka tas neesot piedalījies nevienā sanāksmē no 2002. gada vidus līdz 2003. gada aprīlim/maijam, jau bija skaidri ietverts paziņojuma par iebildumiem 506. punktā. Apstrīdētā lēmuma 515. apsvērumā Komisija turklāt pēc būtības ir uzskatījusi — ir iespējams, ka *ThyssenKrupp* nav bijis klāt sanāksmēs, kuras notika 2002. gada otrajā pusgadā, bet šis fakts — pieņemot, ka tas ir pierādīts — neliecinot, ka *ThyssenKrupp* bija no aizliegtās vienošanās izstājies.

- 244 Treškārt, attiecībā uz *MEE* prasītāji vispirms apgalvo, ka no apstrīdētā lēmuma 751. apsvēruma izriet — šis uzņēmums ir apgalvojis, ka nav nekāda kompensāciju vai uzraudzības mehānisma. Tāpat no apstrīdētā lēmuma 644., 676., 693., 697., 709., 713. un 714. zemsvītras piezīmes izrietot, ka *MEE* esot apgalvojis, ka tas nebija uzaicināts uz konkursu attiecībā uz septiņiem projektiem, kas minēti paziņojumā par iebildumiem, un ka tādējādi tas nebija iesniedzis piedāvājumu par šiem projektiem. Turklāt no apstrīdētā lēmuma 481. apsvēruma un 715. zemsvītras piezīmes izrietot, ka *MEE* ir apstrīdējis konstatējumu, ka tas ir piedalījies citās sanāksmēs par jaunu iekārtu ierīkošanu pēc 2001. gada septembra. Visbeidzot, saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 724. apsvērumu *MEE* savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem esot apgalvojis, ka nav piedalījies visos pārkāpuma elementos.
- 245 Šajā ziņā ir jānorāda, ka šie apgalvojumi arī neatbilst paziņojumā par iebildumiem izklāstīto faktu apstrīdēšanai.
- 246 Attiecībā uz argumentu, ka neesot bijis nekāda kompensāciju vai uzraudzības mehānisma, ir jākonstatē, ka šis elements izriet no paziņojuma par iebildumiem 431. punkta. Tādējādi, tā vietā, lai iebilstu pret šo faktu, *MEE* ir mēģinājis no tā gūt priekšrocību, lai saņemtu naudas soda apmēra samazinājumu atbildību mikstinoša apstākļa dēļ (apstrīdētā lēmuma 751. apsvērums).
- 247 Attiecībā uz apgalvojumu, ka *MEE* esot apgalvojis, ka nebija uzaicināts uz konkursu attiecībā uz septiņiem projektiem, kas minēti paziņojumā par iebildumiem, un ka tādējādi tas nebija iesniedzis piedāvājumu par šiem projektiem, ir jānorāda, ka no paziņojuma par iebildumiem 441. punkta izriet, ka klienti ne vienmēr uzaicināja visus aizliegtās vienošanās Nīderlandē dalībniekus iesniegt piedāvājumu par konkrētu projektu. Katrā ziņā, kā izriet no prasītāju minētajiem apsvērumiem un zemsvītras piezīmēm, *MEE* nav apstrīdējis, ka tas varēja būt klāt attiecīgajās sanāksmēs un bija informēts par diskusijām (apstrīdētā lēmuma 644., 676., 693., 697., 713. un 714. zemsvītras piezīme).

- 248 Turklāt no apstrīdētā lēmuma 709. zemsvītras piezīmes izriet, ka *MEE* neapstrīd Komisijas faktu konstatējumu, bet apstrīd vienīgi apgalvojumu, ko izvirzījis tikai viens aizliegtās vienošanās dalībnieks — proti, *Kone* —, kas minēts paziņojuma par iebildumiem 497. punktā un ko turklāt nebija apstiprinājuši pārējie dalībnieki.
- 249 Attiecībā uz faktu, ka *MEE* esot apstrīdējis savu dalību citās sanāksmēs par projektiem attiecībā uz jaunu iekārtu ierīkošanu pēc 2001. gada septembra, pietiek konstatēt, ka prasītāji precīzi neidentificē nevienu konkrētu projektu attiecībā uz jaunu iekārtu ierīkošanu, kurā *MEE* būtu piedalījies pēc 2001. gada septembra.
- 250 Attiecībā uz *MEE* nepiedalīšanos visās sanāksmēs Komisija to pati ir konstatējusi paziņojuma par iebildumiem 575. punktā, un *MEE* ir mēģinājis to izmantot, lai saņemtu naudas soda apmēra samazinājumu atbildību mīkstinoša apstākļa dēļ (apstrīdētā lēmuma 724. apsvēruma).
- 251 Tādējādi ir jākonstatē, ka iebildums, kas attiecas uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, katrā ziņā ir pamatots ar kļūdaino pieņēmumu, ka no prasītāju norādītajiem apstrīdētā lēmuma apsvērumiem izrietot, ka *Schindler*, *ThyssenKrupp* un *MEE* ir apstrīdējuši faktus attiecībā uz aizliegto vienošanos Nīderlandē.
- 252 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka visi iebildumi attiecībā uz vērtējumu par *Kone* sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomas, lai pierādītu pārkāpumu Vācijā un Nīderlandē, ir jānoraida.
- 253 No tā izriet, ka šī prasība ir pilnībā jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

²⁵⁴ Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājiem spriedums ir nelabvēlīgs, tiem ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar atbilstošajiem Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (astotā palāta)

nospriež:

- 1) **prasību noraidīt;**
- 2) ***Kone Oyj, Kone GmbH un Kone BV* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

Martins Ribeiro

Wahl

Dittrich

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 13. jūlijā.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Administratīvais process	II - 5328
Komisijas izmeklēšana	II - 5328
Vācija	II - 5329
Nīderlande	II - 5330
Paziņojums par iebildumiem	II - 5330
Apstrīdētais lēmums	II - 5331
Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi	II - 5337
Juridiskais pamatojums	II - 5339
Par pamatu, kas attiecas uz 1998. gada pamatnostādņu pārkāpumu un samērīguma principa pārkāpumu, nosakot naudas sodu sākumsummu	II - 5340
Par pamatu, kas attiecas uz 2002. gada paziņojuma par sadarbību pārkāpumu un tiesiskās palāvbības aizsardzības principa pārkāpumu, vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu un tiesību uz aizstāvību pārkāpumu	II - 5354
Par 2002. gada paziņojumu par sadarbību	II - 5354
Par Komisijas rīcības brīvību un Savienības tiesas kontroli	II - 5357
Par <i>Kone</i> sadarbību, lai pierādītu pārkāpumu Vācijā	II - 5359
Par <i>Kone</i> sadarbību, lai pierādītu pārkāpumu Nīderlandē	II - 5380
	II - 5413

Par pamatu, kas attiecas uz tiesiskās palāvības aizsardzības principa un vienlīdzīgas at- tieksmes principa pārkāpumu, nosakot naudas sodu samazinājuma apjomu, kas piešķirts par <i>Kone</i> sadarbību administratīvā procesa laikā	II - 5393
Ievada apsvērumi	II - 5393
Par naudas soda samazinājuma līmeni par faktu neapstrīdēšanu attiecībā uz pārkā- pumu Vācijā	II - 5394
Par Komisijas atteikumu piešķirt naudas soda apmēra papildu samazinājumu par informācijas un papildu precizējumu sniegšanu attiecībā uz pārkāpumu Vācijā	II - 5398
Par Komisijas atteikumu piešķirt naudas soda apmēra samazinājumu <i>Kone</i> par tā iespējamo sadarbību ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību, lai pierādītu aiz- liegtu vienošanos Nīderlandē	II - 5399
Par tiesāšanās izdevumiem	II - 5412